

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา  
ตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
อำเภอหน้าโสม จังหวัดอุดรธานี



การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2559

Participation of Community Leaders in Educational Management of  
Non-Formal and Informal Education under Nam Som District  
Non-Formal and Informal Education Center,  
Udon Thani Province

Mr. Kitiroj Thatchai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for  
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies  
Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและ  
การศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและ  
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหน้าโสม จังหวัดอุดรธานี  
ชื่อและนามสกุล นายกิติโรจน์ ธาดุชัย  
แขนงวิชา บริหารการศึกษา  
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช  
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัตนา ดวงแก้ว

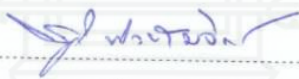
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัตนา ดวงแก้ว)

ประธานกรรมการ



(รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร)

กรรมการ



(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

**ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ** การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและ  
การศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษา  
ตามอัธยาศัยอำเภอโน้มน้ำใส จังหวัดอุดรธานี

**ผู้ศึกษา** นายกิติโรจน์ ธาตุชัย **รหัสนักศึกษ** 2542301946 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
(บริหารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ดวงแก้ว **ปีการศึกษา** 2559

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโน้มน้ำใส จังหวัดอุดรธานี และ (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา จำแนกตามภูมิภาคหลังของผู้นำชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาชนิดมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยง .96 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโน้มน้ำใสโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ผู้นำชุมชนที่มีประเภทและระดับรายได้แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

**คำสำคัญ** การมีส่วนร่วม ผู้นำชุมชน การจัดการศึกษา  
ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

**Independent Study title:** Participation of Community Leaders in Educational Management of Non-Formal and Informal Education under Nam Som District Non-Formal and Informal Education Center, Udon Thani Province

**Author:** Mr. Kitiroj Thatchai; **ID:** 2542301946; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Independent Study advisor:** Dr. Ratana Daungkaew, Assistant Professor; **Academic year:** 2016

### Abstract

The purposes of this research were (1) to study the participation of community leaders in educational management of non-formal and informal education under Nam Som District Non-Formal and Informal Education Center, Udon Thani province; and (2) to compare the participation of community leaders in educational management as classified by community leader's background.

The sample consisted of 220 community leaders including both the members and non-members of sub-district administrative organization in the academic year 2016. The employed research instrument was a rating scale questionnaire, with reliability coefficient of .96. Statistics employed in data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research findings were as follows: (1) the overall participation of community leaders in educational management of non-formal and informal education under Nam Som District Non-Formal and Informal Education Center, Udon Thani province was at the high level; and (2) community leaders of different types and with different levels of income differed significantly in their overall levels of participation in educational management at the .01 level; while community leaders with different educational levels did not significantly differ in their participation in educational management.

**Keywords:** Participation, Community leader, Educational management, Non-formal and informal education center

## กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ การดูแลเอาใจใส่ เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ดวงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ คอยให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในแขนงวิชาบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ให้การอบรม สั่งสอน บ่มเพาะประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จนผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้วยดี และผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ นางนลินี ศรีสารคาม จันทร์ตรี ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดอุดรธานี นางสาวบังอร ดวงดุขดี ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. จังหวัดอุดรธานี และ นางสาวกฤตวรรณ สรรพอาษา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนสะอาด ที่กรุณา ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะอย่างกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการพัฒนา เครื่องมือเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณนายอำเภอโนนสะอาด และผู้นำชุมชนในอำเภอโนนสะอาด ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ นางสงกรานต์ ธาตุชัย มารดา ที่ให้กำลังใจตลอดเวลา ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระ ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และความดี ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา และ คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และผู้มีพระคุณแก่ผู้วิจัยทุกท่าน

กิติโรจน์ ธาตุชัย

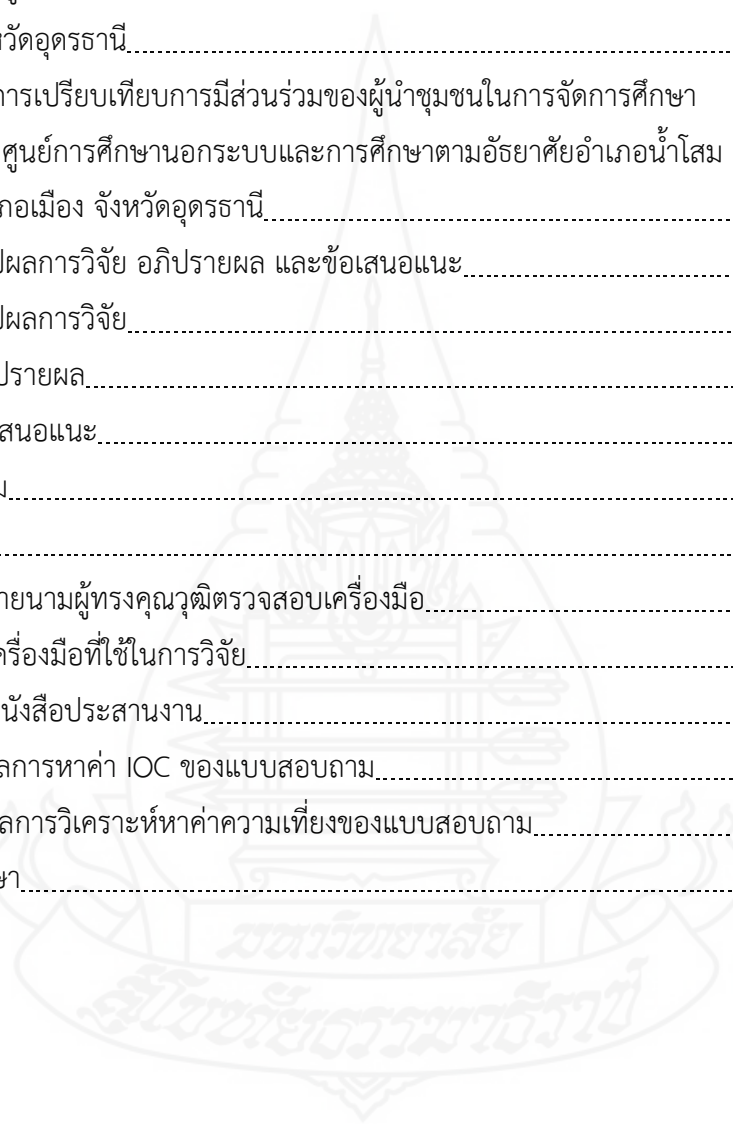
กรกฎาคม 2560

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานการศึกษา.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
นโยบายของรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ.....	28
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหน้าโสมจังหวัดอุดรธานี.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหน้าโสม จังหวัดอุดรธานี.....	53
ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหน้าโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	59
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	81
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	82
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ค หนังสือประสานงาน.....	92
ง ผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม.....	105
จ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม.....	112
ประวัติผู้ศึกษา.....	116





สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงขอบเขต/ปัจจัยที่มีผล/ส่งผล/มีอิทธิพล มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	18
ตารางที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	38
ตารางที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม	54
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	54
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร	56
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน	57
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล	58
ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระดับการศึกษา	60
ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประเภทผู้นำชุมชน	61

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน	62
ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามรายได้	63
ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมจำแนกตามรายได้	64
ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผน จำแนกตามรายได้	65
ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี ด้านการสนับสนุนทรัพยากรจำแนกตามรายได้	65
ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี ด้านการนิเทศติดตาม และประเมินผล จำแนกตามรายได้	66



๘

## สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 บันไดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์ (Arnstein)	26



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษา อย่างมีคุณภาพในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้คือ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นและเป็นกลไกสำคัญยิ่งประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา เพราะนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นต้นมา การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ถูกดึงเข้ามาเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ในวงการศึกษา ก็เช่นเดียวกันจากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาไว้ชัดเจนว่า ให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสังคมในที่นี้หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานตาม Roadmap กศน. พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและงานการพัฒนาชุมชนของ ภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับองค์กรหรือหน่วยงาน และระดับชุมชน มีหลากหลายมิติ เริ่มตั้งแต่ด้านการวางแผนการดำเนินงาน การสนับสนุนทรัพยากรหรือปัจจัยดำเนินงานทั้งทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ งบประมาณ การร่วมติดตามประเมินผล การดำเนินงาน และการร่วมรับประโยชน์ (สมคิด พรหมจ้อย, สุมาลี สังข์ศรี และวรวิทย์ กิตติคุณศิริ, 2550, น. 72) ทั้งนี้ความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกันตามเงื่อนไขเฉพาะกรณี แต่เงื่อนไขที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนประการหนึ่งก็คือ ผู้นำชุมชน ซึ่งแต่ละคนมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน ทั้งด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพการเป็น ผู้นำชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ของชาลัน คุณหลวง (2553, น.51) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นเพราะผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จึงไม่มีความมั่นใจในตนเองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งยังไม่มีความพร้อมทางด้านความรู้ความสามารถหรือทักษะโดยตรงในการดำเนินการจัดการศึกษา จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในกระบวนการดำเนินงานจัดการศึกษาหรือการพัฒนาต่างๆ ทำให้เกิดพลังในการ

ดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และมีความเกี่ยวข้องกับผู้นำเนื่องจากผู้นำเป็นผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผู้อื่นและสังคมและยังช่วยให้ชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบริบทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี กระทรวงศึกษาธิการ ที่ดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาสมรรถนะในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา พัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตสังคมและชุมชนของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายเพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และรับผิดชอบต่อดูแลหน่วยจัดการเรียนการสอนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ระดับตำบล (กศน. ตำบล) จำนวน 7 แห่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยแหล่งเรียนรู้ราคาถูก กศน. ตำบลหรือแขวง ในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชนในชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการจัดการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาท เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจ รวมทั้งมีการประสานงานกับผู้นำชุมชนในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในระดับอำเภอและระดับตำบลเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง อย่างไรก็ตามแม้ว่าการจัดการศึกษาดังกล่าวได้นำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานได้ระดับหนึ่ง แต่จากการศึกษาข้อมูลและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสักของผู้วิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมยังมีข้อจำกัดและยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มาก่อน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์อันจะนำไปสู่จัดทำแผนและดำเนินการส่งเสริมและยกระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาแห่งนี้ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

## 2. วัตถุประสงค์การวิจัย

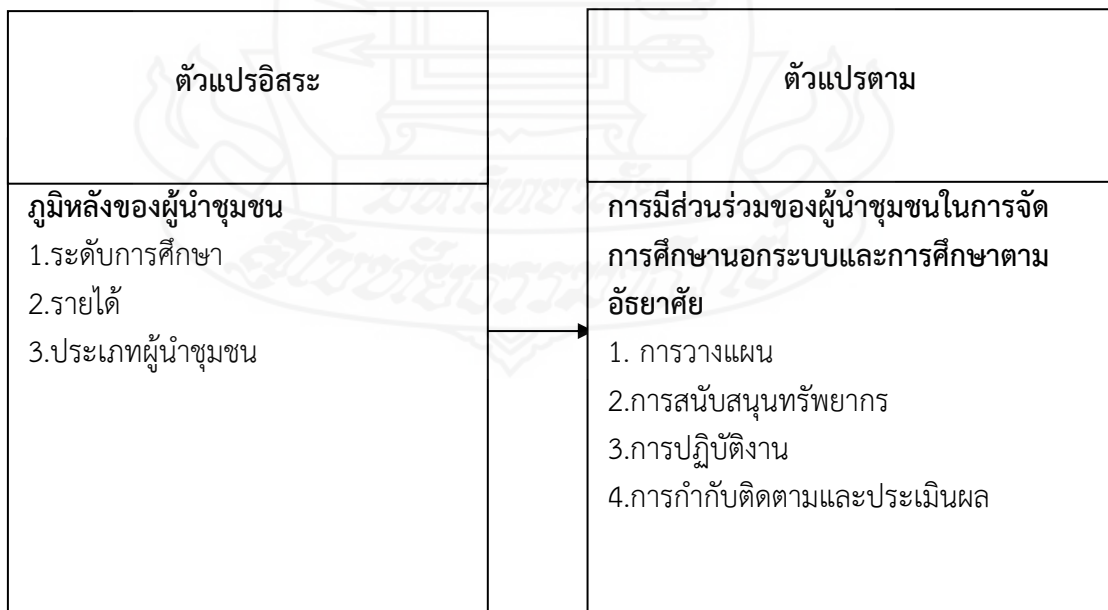
2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามภูมิหลัง ของผู้นำชุมชน

### 3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองน้ำโสม ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชาติ พวงสมจิตร (2540) และ สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2550) เป็นหลัก พร้อมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิดจากหน่วยงานและนักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การสนับสนุนทรัพยากร การปฏิบัติงาน และการกำกับติดตามและประเมินผล ซึ่งทั้ง 4 ด้านนี้ ผู้วิจัย ได้นำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับกลยุทธ์การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 5 กล ยุทธ์ ได้แก่ 1) การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 2) การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของ ผู้เรียน 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัด การศึกษา และ 5) การประกันคุณภาพการศึกษา (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองน้ำโสม, 2558) เพื่อนำมาเป็นกรอบในการศึกษาตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากผู้นำชุมชนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันในด้านระดับ การศึกษา รายได้ และประเภทผู้นำชุมชนโดยความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนใน การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภูมิหลังของผู้นำปรากฏ ดังภาพที่ 1.1



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

#### 4. สมมติฐานการศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันตามภูมิหลังของผู้นำชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทผู้นำชุมชน

#### 5. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

##### 5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสังเคราะห์และบูรณาการแนวคิดกรอบแนวคิด ของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) และสมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2550) เป็นหลักโดยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การสนับสนุนทรัพยากร 3) การปฏิบัติงาน 4) การกำกับติดตาม และประเมินผล โดยได้บูรณาการกับกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 5 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย กลยุทธ์ที่ 4 การประสานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา และ กลยุทธ์ที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดภูมิหลังของผู้นำชุมชนในการศึกษาไว้จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทผู้นำชุมชน

##### 5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ ทำการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานีทั้งที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

##### 5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

**5.3.1 ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ ภูมิหลังของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทผู้นำชุมชน

**5.3.2 ตัวแปรตาม** ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การสนับสนุนทรัพยากร 3) การปฏิบัติงาน และ 4) การกำกับติดตามและประเมินผล

##### 5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา มีนาคม 2558 – ตุลาคม 2560

## 6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้มีนิยามศัพท์เฉพาะของคำต่างๆ ดังนี้

**6.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา** หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโน้สโสม จังหวัดอุดรธานี ช่วยเหลือ ค่าใช้จ่าย วัสดุอุปกรณ์หรือข้อมูลข่าวสาร สนับสนุน เสียสละเวลา กำลังแรงงาน ในการจัดการศึกษา ตลอดจนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการดำเนินงานในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ดังนี้

**6.1.1 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความร่วมมือ ในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศระดับพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการรับสมัครนักศึกษา ร่วมประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาโดยใช้เครือข่ายและผู้นำชุมชนในพื้นที่ กำหนดจุดเน้นและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพของ กศน. อำเภอโน้สโสม จัดทำแผนการปฏิบัติงานการจัดการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาของ กศน.อำเภอโน้สโสม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษากำหนดแนวทางการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เตรียมพร้อมในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการศึกษา และแสวงหาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาร่วมกับ กศน.

**6.1.2 การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงการอำนวยความสะดวกในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ในชุมชน สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาทุกประเภท อนุเคราะห์อาคารและ สถานที่ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาจัดสรรทรัพยากร เพื่อการจัดกิจกรรมการศึกษานำประชาชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับภาคีเครือข่าย ของกลุ่มเป้าหมาย

**6.1.3 การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาตามแผนการปฏิบัติงานประจำปี ลงพื้นที่ในหมู่บ้านร่วมกับครู กศน. เพื่อรับสมัครนักศึกษา ประชาสัมพันธ์การศึกษาในหมู่บ้าน ดำเนินการจัดสรรทรัพยากรภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ร่วมพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในชุมชน ขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สร้างวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลร่วมจัดกิจกรรมการศึกษาทุกประเภทโดยใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาในชุมชนและ แสดงความยินดีเมื่อโครงการ/กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์

**6.1.4 การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีการแสดงออกถึงความร่วมมือกับสถานศึกษาในการกำกับติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของ กศน.อำเภอโน้สโสม โดยวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการจัด



การศึกษา นิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของ กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ กำกับติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ประเมินคุณภาพด้านผู้เรียนและผู้สอนศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียน การสอน การร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน และความพึงพอใจของชุมชน/เครือข่ายในการ เข้าร่วมจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตรวจสอบระดับคุณภาพของความพร้อม ความเหมาะสม ประโยชน์ และความพอเพียงเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ นิเทศ กำกับติดตามผลการ พัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

**6.2 ภูมิหลังของผู้นำชุมชน** หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ ระดับ การศึกษา รายได้ และ ประเภทผู้นำชุมชน

**6.3 ประเภทผู้นำชุมชน** หมายถึง ลักษณะของการเป็นผู้นำชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งประกอบด้วย กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

**6.4 ระดับการศึกษา** หมายถึง การสำเร็จการศึกษาของผู้นำชุมชนใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับปวช./ปวส. หรือปริญญาตรี หรือสูงกว่า

**6.5 สถานศึกษา** หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

**6.6 รายได้** หมายถึง เงินเดือน ผลตอบแทนหรือจำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบ อาชีพเฉลี่ยรายเดือนของผู้นำชุมชน ซึ่งการศึกษาคั้งนี้ แบ่งออกเป็นระดับดังนี้ ไม่เกิน 10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001 บาทขึ้นไป

## 7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอน้ำโสมให้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้าน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

7.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดและพัฒนาศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสมเพิ่ม มากยิ่งขึ้น

7.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดของ ผู้นำชุมชนในการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ รับผิดชอบ

## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนโสม จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นโยบายของรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
  - 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550
  - 1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ.2545)
  - 1.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
  - 2.1 ความหมายและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
  - 2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
  - 2.3 ระดับของการมีส่วนร่วม
  - 2.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม
  - 2.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
  - 2.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ
  - 3.1 ความหมายของวงจรคุณภาพ
  - 3.2 การดำเนินงานของวงจรคุณภาพ PDCA
4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนโสมจังหวัดอุดรธานี
  - 4.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ
  - 4.2 กลยุทธ์และนโยบายการจัดการศึกษา
  - 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

## 1. นโยบายของรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมและเป็นหน่วยงานที่สังคมจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสังคมในด้านการให้บริการการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และวิธีหนึ่งที่จะทราบถึงความต้องการของสังคม คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2537, น.188) ดังที่เห็นได้จากการที่รัฐมีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาโดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

### 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน(มาตรา 43)
2. รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ(มาตรา 81)
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม การฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และตามความต้องการภายในท้องถิ่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ(มาตรา 89 วรรค 2)

### 1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545)

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น.3-17) ปรากฏดังนี้

1. การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการดังนี้ (มาตรา 8)
  - 1.1 เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
  - 1.2 ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
  - 1.3 การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
2. การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (มาตรา 9)
  - 2.1 มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
  - 2.2 มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 2.3 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
  - 2.4 มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- 2.5 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- 2.6 การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (มาตรา 24)
- 3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 3.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 3.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างเป็นสัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
- 3.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
4. รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรา 25)
5. ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (มาตรา 29)
6. ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (มาตรา 57)
7. ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน

องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา  
ดังนี้ (มาตรา 58)

7.1 ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจ  
จัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

7.2 ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน  
องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากร  
เพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและ  
ความจำเป็น ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดม  
ทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความ  
เหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

### 1.3 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวว่าสังคมทุกวันนี้และใน  
อนาคตเป็นสังคมฐานความรู้ที่การเรียนรู้ ความรู้ และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาจึงมี  
ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสร้างสภาพการณ์เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนา  
คุณภาพ ประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยยึดหลักการให้ทุกภาค  
ส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง  
และชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และ  
การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จ ในการปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้ม  
แข็ง อันจะเป็นฐานรากที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนตลอดไปแนวทางการ  
บริหารเพื่อนำแผนสู่การปฏิบัติควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดเตรียมและพัฒนากลไกการนำแผนการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การ  
กำหนดมาตรการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในสาระของแผน ประสานแผนในด้านต่างๆ ร่วมกับ  
หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. จัดทำกรอบและแนวปฏิบัติของแผน โดยระดมสรรพกำลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง  
ในกระบวนการแปลแผนสู่การปฏิบัติทุกขั้นตอน ในลักษณะที่มีการเรียนรู้และบูรณาการความคิด  
ร่วมกัน ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

3. ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้ง  
แผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารแผนและนำแผนสู่การปฏิบัติใน  
ลักษณะที่เป็นองค์รวม เน้นคนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักพื้นที่ ภารกิจและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่  
เกี่ยวข้อง

4. พัฒนาระบบกลไกการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลแผน โดยส่งเสริม  
การจัดทำฐานข้อมูลทุกระดับที่จำเป็นต้องใช้ให้เกิดความเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูล ระหว่างหน่วยงาน  
และองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ตลอดจนจัดระบบกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการ  
ดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เชื่อมโยงเครือข่าย นำผลการกำกับติดตามเป็นแนวทางในการนำ  
แผนสู่การปฏิบัติ

5. ประเมินผลแผน ในขั้นเตรียมความพร้อม ได้แก่ การประเมินความรู้ ความเข้าใจ ในสาระของแผน ความพร้อมขององค์กร และกลไกโครงสร้างการบริหารแผน และระบบการ ประสานงาน โดยกำหนดให้มืองค์กรแกนกลาง เป็นผู้ทำการประเมิน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การให้ข้อมูล

## 2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, น. 23-24) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ดังนี้

1. ชุมชนต้องถือเป็นภาระหน้าที่ ที่มีความจำเป็นที่ต้องร่วมกันพัฒนาการศึกษาในชุมชน ให้เจริญก้าวหน้า เพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพโดยพยายาม ผลักดันให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เพื่อหาจุดพัฒนาการศึกษาให้ลูกหลาน ร่วมกับคณะครูในโรงเรียน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้รับความสำเร็จ
3. ชุมชนร่วมค้นหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น เข้ามาร่วมจัดการศึกษาใน โรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ ทางโรงเรียนจัดให้
4. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือ สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน เช่น การ ปรับสภาพแวดล้อมโรงเรียน การปรับปรุงภูมิทัศน์ ร่วมจัดหางบประมาณเพื่อการพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น
5. ชุมชนร่วมตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียน และการจัดการศึกษาของโรงเรียน หาก พบปัญหาหรือข้อบกพร่อง ก็จะเข้ามาแก้ปัญหาและอุปสรรคนั้นร่วมกัน
6. ชุมชนสร้างความภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาการศึกษาด้วยกัน โดยชุมชนเข้ารับรู้ ความก้าวหน้าของโรงเรียนและร่วมกันภาคภูมิใจในผลงาน การพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการศึกษาที่ ประสบความสำเร็จโดยเกิดการชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

นอกจากนี้ สถาบันพระปกเกล้า (2552) ได้ให้แนวคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบายในการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น ไม่ใช่เป็นการร่วมแค่ครั้งเดียว แต่ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนี้

1. เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเอง ยึดถือเป็นภาระหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็น ส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนเองอยู่
2. ร่วมคิดด้วยกันว่าจะอะไรเป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไรและจะแก้ปัญหายังไร
3. ร่วมวางแผนการดำเนินงานว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอย่างไร จัดหางบประมาณ จากที่ใด
4. ร่วมดำเนินกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ตามความรู้ความสามารถของตนเอง

5. ร่วมติดตามประเมินผล ตลอดเวลาที่ทำงานด้วยกัน ร่วมตรวจสอบปัญหา อุปสรรคหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้ภารกิจสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

6. ร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของตัวเงิน วัตถุประสงค์ของ อาจเป็นความสุขความสบายใจในสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมต้องมีหลักการสำคัญ 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ปัญหา ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคล ที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

3. การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/อิสรภาพที่จะตัดสินใจว่า จะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญ จากผู้ที่เหนือกว่า

## 2.1 ความหมายและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

### 2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1981, p. 6)อ้างถึงใน นัยนา ผลบุญ, 2554) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า เป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนารวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค โดยเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การให้บุคคลในองค์การนั้นได้ร่วมพลังความคิดและสติปัญญา ในการดำเนินการ หรือปฏิบัติภารกิจต่างๆ เป็นผลซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, น.26-27) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการร่วมคิดแล้วร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วย ผู้จัดการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้สนับสนุนการศึกษา ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา รวมทั้ง ผู้ประเมิน โดยบุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้น สมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาขั้นตอนต่างๆ ที่เหมาะสม

จึงอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่คนหรือกลุ่มคนในชุมชนได้ร่วมพลังความคิดและสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน ทำประโยชน์ให้เกิดผลกระทบต่อ

กระบวนการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ เพื่อเป็นพลังส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

### 2.1.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษามีประโยชน์ (สมประสงค์ วิทยเกียรติ, 2554) ดังนี้

1. เสริมสร้างให้เกิดการระดมความคิดเห็นประชาชนทุกคนมีความคิดเห็น และความคิดเห็นอาจจะแตกต่างกัน ความคิดของบางคนอาจเป็นไปได้ในทางหนึ่งของคนอาจจะออกไปอีกแนวทางหนึ่ง ถ้านำความคิดนั้นมาแลกเปลี่ยนกันจะก่อให้เกิดความคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. ส่งเสริมบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ปฏิบัติงาน ติดตามงาน ประเมินงาน ต้องการมีกระบวนการและปัญหาธรรม ย่อมก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งไม่ว่ากิจกรรมด้านใดก็ตาม

3. ส่งเสริมให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนด้วยกันและประชาชนกับบุคลากรที่รับผิดชอบงาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน ร่วมรับปัญหา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับความสำเร็จย่อมทำให้ผลของงานมีผลตามเป้าหมายที่วางไว้ (ประสิทธิผล) และมีความคุ้มค่า (ประสิทธิภาพ)

4. ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จในเวลารวดเร็ว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ย่อมทำให้การดำเนินงานมีผู้มาช่วยกันมากขึ้นทั้งระดมความคิดเห็น ระดมแรงงาน ระดมทรัพยากรย่อมทำให้งานดำเนินได้เสร็จตรงตามเวลาที่กำหนดหรืออาจเสร็จก่อนเวลาได้

5. สร้างความภาคภูมิใจให้กับทุกคนเมื่อการปฏิบัติงานเสร็จด้วย ผู้รับผิดชอบทุกภาคส่วน ร่วมกันแสดงความภาคภูมิใจที่สามารถปฏิบัติงานเสร็จตามที่คาดหมายเอาไว้ ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมให้ประชาชน มีโอกาสรับผิดชอบภาระหน้าที่นั้นต่อไป

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย จึงเป็นกระบวนการที่เชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคลและองค์กรในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การเริ่มต้นของการวางแผนการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยด้วยการสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ ความสนใจ การจัดทำแผนงานโครงการ ลงมือปฏิบัติตามโครงการ การติดตามกำกับดำเนินงาน การนิเทศ การประเมิน และการจัดทำ รายงาน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจะเป็นการสร้างความรู้สึกลงใจในการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความผูกพัน ซึ่งจะช่วยให้งานการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นของประชาชนที่จะช่วยกันดูแลรักษาตลอดไป

### 2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมที่สำคัญ ควรประกอบด้วย 1) ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งกล่าวพอสังเขปดังนี้



### 2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

วูตมิชย์ จ่านังค์ (อ้างถึงใน นรา สมประสงค์, 2553) กล่าวว่า การจูงใจคือ ลักษณะหรือระดับที่เอื้อบุคคล เป็นสมาชิกของระบบสังคมได้เกิดความตั้งใจ เต็มใจ พร้อมใจที่จะทำงานในระบบสังคมนั้น นั่นคือบุคคลที่ถูกจูงใจแล้ว จะพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้น ซึ่งนอกจากความหมายของการจูงใจ ยังมีหลายทศนะที่สอดคล้องกับการจูงใจอันได้แก่

1. การจูงใจเป็นเรื่องโลกทัศน์ของแต่ละคน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่น ความต้องการ ความคาดหวัง ค่านิยม เจตคติ และเป้าหมาย
2. การจูงใจเป็นเรื่องของความตั้งใจ เจตนา ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของแต่ละบุคคล เช่น คนที่พยายามทำงานที่เขาเต็มใจเลือก เพราะผูกพันกับงานนั้น
3. การจูงใจมีลักษณะหลายแง่มุม ทั้งที่เป็นสิ่งปลุกเร้าพฤติกรรม และทิศทางของพฤติกรรม ที่จะทำให้พฤติกรรมคงอยู่
4. การจูงใจเป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมเพราะเกี่ยวข้องกับภาระกระทำ พลังทั้งจากภายในและภายนอก นั่นคือ เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์มีพฤติกรรม เป็นทิศทางหรือแนวของพฤติกรรม และเป็นความคงอยู่หรือจางหายของพฤติกรรม

นอกจากนี้แนวคิดการจูงใจด้านทรัพยากรมนุษย์ ของแมคเกรเกอร์ (McGregor) ลิเคอร์ท (Likert) ไชน์ (Schein) และ ไมล์ (Miles) (อ้างถึงใน นรา สมประสงค์, 2553) ยังมีทศนะว่า มนุษย์ถูกจูงใจโดยปัจจัยที่ซับซ้อน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เช่น เงิน ความต้องการสัมพันธ์ ความปรารถนาในงานที่มีความหมายสำหรับตน โดยแนวคิดแบบทรัพยากรมนุษย์ มีฐานคติเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่า

1. มนุษย์มีความต้องการมีส่วนร่วมในการทำงาน คนทำงานจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่จะมีแรงจูงใจในการกระทำ อยากมีส่วนร่วมในงานที่มีความหมาย
2. งานไม่ใช่สิ่งที่สร้างความน่าขมขื่น หรือน่ารังเกียจ การปรับปรุงงานเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำงานโดยอาจเพิ่มภารกิจและความรับผิดชอบที่มากขึ้น
3. คนที่มีความสามารถและมีเหตุผลในการตัดสินใจในงานของเขา การให้เขาได้ตัดสินใจจะทำให้เกิดความสนใจต่อองค์การมากที่สุด
4. คนที่มีการควบคุมตนเอง มีทิศทางในตนเอง ในการทำงานจะมองว่าภาระงานมีความหมาย เป็นเครื่องบ่งชี้ระดับความพึงพอใจของเขา

แนวคิดดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์ในการบริหารได้ ดังนี้

1. เป็นความรับผิดชอบถึงการบริหารที่ต้องเข้าใจถึงความซับซ้อนโดยธรรมชาติ ของรูปแบบการจูงใจ อาศัยพื้นฐานความรู้และการจัดการ ช่วยให้สามารถกำหนดวิธีที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ได้เหมาะสมในการทำงาน
2. ต้องช่วยเหลือคนให้มีเป้าหมายของตนเองในการทำงานขององค์การ
3. ต้องการให้คนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการตัดสินใจ ช่วยให้ประสบความสำเร็จในภาระหน้าที่ให้มากขึ้น

### 2.2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, อ้างถึงใน สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์, 2554) กล่าวถึงกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ได้ผลในเชิงปฏิบัติมาก 3 ระบบ คือ

1. ระบบปรึกษาหารือ โดยปฏิบัติอยู่ในรูปคณะกรรมการ
2. ระบบคุณภาพ เป็นโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปกลุ่ม หรือคณะทำงาน
3. ระบบข้อเสนอแนะ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้เสนอแนะลงในแบบฟอร์มที่กำหนด ว่าพบปัญหาอะไร สาเหตุเกิดจากอะไร ให้คณะกรรมการพิจารณาความเป็นไปได้สู่การปฏิบัติ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 6 แบบ (Keith, 1981, อ้างถึงใน สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์, 2554) ดังนี้

1. การบริหารแบบปรึกษาหารือ เป็นการบริหารที่มีการปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ในขณะที่เดียวกันผู้ใต้บังคับบัญชามีปัญหาในการปฏิบัติงาน ก็นำปัญหามาปรึกษากับผู้บริหารในองค์การ การบริหารแบบนี้จะสร้างบรรยากาศการทำงานให้เกิดความร่วมมือในองค์การ
2. การบริหารแบบประชาธิปไตย เป็นการบริหารที่ทุกคนในที่ทำงานมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการแก้ปัญหา การปฏิบัติงานในลักษณะสำคัญแก่บุคลากรเท่ากัน ทุกคนมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น แต่ไม่อาจนำความคิดเห็นของทุกคน ไปใช้ได้ จะใช้เสียงส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยกับเป้าหมาย ความต้องการขององค์การ
3. การบริหารแบบคณะกรรมการ เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการทำงานเฉพาะกิจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในการแก้ปัญหาองค์การ โดยคณะกรรมการจะศึกษาข้อมูล เสนอวิธีการแก้ปัญหา เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย
4. การบริหารแบบเสนอแนะ เป็นการบริหารให้กับบุคลากรในองค์การ เขียนปัญหาและข้อเสนอแนะลงในแบบฟอร์มและส่งให้ฝ่ายบริหาร ผู้เสนอความคิดเห็นนั้นจะได้รับรางวัลจากองค์การ
5. การบริหารแบบคณะกรรมการบริหารระดับกลาง เป็นการบริหารโดยใช้คณะกรรมการบริหารระดับกลาง ที่รับนโยบายมาจากผู้บริหารระดับสูงขององค์การลงมาสู่คณะกรรมการบริหารระดับต้นและผู้ปฏิบัติงานในองค์การ โดยคณะกรรมการระดับกลางต้องศึกษาข้อมูลปัญหาและแนวทางแก้ไข พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ แก่คณะกรรมการระดับสูง
6. การบริหารแบบมีผู้แทนปฏิบัติงานเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร เป็นการบริหารที่ฝ่ายบริหารให้มีผู้แทนผู้ปฏิบัติงานหรือบุคลากร เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การ ซึ่งการบริหารแบบนี้จะทำให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงาน เข้าใจปัญหาขององค์การมากขึ้น สามารถปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์การ

ดังนั้น ในการจัดการศึกษา จึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคน และทุกภาคส่วนเพื่อร่วมจัดการศึกษา ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ (สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์, 2554) ดังนี้

1. การสร้างความร่วมมือในการรับรู้ ร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องสร้างความพร้อมในการมีส่วนร่วม ในการรับรู้ ในการตัดสินใจ สามารถให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และบุคลากร เกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ผู้แทนชุมชนและผู้ปกครอง ควรเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่นในการดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบ เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน ชุมชนและสังคม

2. การสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้มากขึ้นของครอบครัวและชุมชน โดยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ มีหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารการศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน

3. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา โดยการแจ้งข่าวสารของสถานศึกษา ให้ผู้ปกครอง หรือชุมชนรับรู้ถึงผลการดำเนินงาน ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ

4. การสร้างแรงจูงใจ สถานศึกษา มุ่งเน้นกระตุ้นการสร้างแรงจูงใจ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดพลังในการร่วมมือทางการศึกษา เป็นการร่วมกันของบุคลากร ครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายอื่นๆ โดยร่วมวางแผน กำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา

5. การพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา โดยกระจายข้อมูล ข่าวสาร จากผู้บริหารไปสู่ครู เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างความร่วมมือ ในการตัดสินใจทางการศึกษา เช่น ร่วมวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมกำกับติดตามตรวจสอบ

6. การพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรของสถานศึกษา โดยเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา

7. การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทในการพัฒนาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นโดยที่ต่างฝ่ายต่างสนับสนุนเกื้อกูลกันเช่น การสนับสนุนการพัฒนางานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป

8. การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและบรรยากาศการทำงาน วัฒนธรรมการทำงาน ที่เหมาะสมของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการทำงาน บรรยากาศความเป็นมิตรมีความโปร่งใส มีรูปแบบการทำงานเป็นทีม มีการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมตัดสินใจ มีการประสานปรึกษากันอย่างสม่ำเสมอและร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ

### 2.2.3 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้โรงเรียนที่เป็นหน่วยปฏิบัติ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจบริหารและจัดการทางด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไปได้อย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น (สุทธิวรณ ต้นตริจนวนาศ, 2554)

ทั้งนี้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า มี 4 รูปแบบ (บุญมี เณรยอด, 2546, อ้างถึงในสุทธิวรณ ตันตริจนาวงศ์, 2554) ดังนี้

1. รูปแบบผู้นำสามประสาน คือ รูปแบบผู้บริหาร ครูและชุมชน มีความพร้อม และตั้งใจที่จะพัฒนาคณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษาแต่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหาร โรงเรียน

2. รูปแบบผู้บริหารและครูเป็นผู้นำ คือ รูปแบบที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความพร้อมและความตั้งใจ และความพยายามอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ

3. รูปแบบผู้บริหารเป็นผู้นำ คือ รูปแบบที่ผู้บริหารมีความตั้งใจพัฒนา แต่ครู อาจารย์ ชุมชนยังขาดความพร้อม ต้องใช้เวลามากในการดำเนินงาน

4. รูปแบบครู และชุมชนเป็นผู้นำ เป็นรูปแบบที่ผู้บริการย้ายมาจากที่อื่น ขณะที่โรงเรียนได้ดำเนินการไปแล้ว โดยที่ครู อาจารย์และชุมชนในโรงเรียนนั้นได้รับผิดชอบไปแล้ว ต้องใช้เวลาช่วงหนึ่งเพื่อให้บริการได้

สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาของประเทศไทย เป็นการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาไปจากส่วนกลาง หรือจากเขตไปยังสถานศึกษาโดยตรงตาม แนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยดำเนินงานตามแนวทางดังนี้

1. มีการกระจายระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึด หลักการที่เอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา ตลอดจนระดมทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ( มาตรา 9)

2. กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ( มาตรา39)

3. ให้มีคณะกรรมการโรงเรียน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุน กิจการ ของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารเป็นกรรมการและเลขานุการของ คณะกรรมการโรงเรียน ( มาตรา 40)

### 2.3 ระดับของการมีส่วนร่วม

ในการร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้น นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและแบ่งระดับของการมี ส่วนร่วมไว้หลากหลายแนวคิด ดังนี้

Compbell และ Ramseyer (2534, น.17 อ้างถึงใน น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์, 2546) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในโรงเรียนสามารถจัดระดับได้ดังนี้

1. ระดับไม่มีส่วนร่วมเลย คือการที่โรงเรียนและชุมชน ไม่มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เลยต่างฝ่ายอยู่โรงเรียน ไม่ให้โอกาสแก่ประชาชนที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนก็ไม่สนใจ ไม่รับรู้ ไม่ร่วม กิจกรรมโรงเรียน

2. ระดับที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การที่โรงเรียนติดต่อกับประชาชนในชุมชนเป็นบางครั้ง ลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นการรับฟังสิ่งที่โรงเรียนได้แจ้งให้ทราบ

3. ระดับที่มีส่วนร่วมปานกลาง คือการที่ประชาชนได้รับทราบเรื่องต่างๆ จากโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นและมีคำถามจากประชาชนมาสู่โรงเรียนบ้างเป็นครั้งคราว แต่ส่วนใหญ่เป็นการรับฟังจากโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว

4. ระดับการมีส่วนร่วมมาก คือการที่โรงเรียนเริ่มมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันมากขึ้น เป็นการติดต่อทั้งสองฝ่าย มีการคิดหาเหตุผลแก้ไขปัญหาร่วมกัน โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น

Arnstein (อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน มีลักษณะเป็นขั้นบันได 8 ขั้นตอน ดังภาพที่ 2.1 ได้แก่

ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 รวมกันเรียกว่า ขั้นมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นระดับที่ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 ขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 รวมกันเรียกว่า ขั้นมีส่วนร่วมระดับพิธีการ หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ในบางส่วน บางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจสงวนเอาไว้

ขั้นที่ 6 ขั้นที่ 7 ขั้นที่ 8 รวมกันเรียกว่า ขั้นมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน เป็นระดับที่ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนาจากขั้นที่ 6 ขั้นที่ 7 จนถึงขั้นที่ 8 ขึ้นควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจเอง

8	ขั้นควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control)
7	ขั้นอำนาจผ่านตัวแทน (Delegated Power)
6	ขั้นเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
5	ขั้นปลอบใจ (Placation)
4	ขั้นปรึกษา (Consolation)
3	ขั้นรับฟังข่าวสาร (Informing)
2	ขั้นบำบัดรักษา (Therapy)
1	ขั้นถูกจัดกระทำ (Manipulation)

ภาพที่ 2.1 บันไดการมีส่วนร่วมของ Arnstein

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ได้กล่าวถึงตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของของการมีส่วนร่วมสากล (IAP2: International Association For Public Participation) ซึ่งได้จัดการการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับ

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของรัฐ โดยหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นพื้นฐานและมีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมระดับนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (Consult) เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนาวิธีการปฏิบัติในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นลักษณะที่หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม หรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับการสร้างความร่วมมือ (Collaborate) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขรวมทั้งเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือ การให้สัญญาแก่ประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่จะร่วมงานกับประชาชน พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจ รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ ได้แก่ คณะกรรมการร่วมกับภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมนี้เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจโดยภาครัฐมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ ได้แก่ การลงประชามติ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การแบ่งระดับการมีส่วนร่วมมีลักษณะคล้ายกัน กล่าวคือ พิจารณาจากความเข้มข้นของการเกี่ยวข้องสัมพันธ์การติดต่อประสานงานและการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมซึ่งอาจแบ่งเป็น 3 ระดับใหญ่ๆ ได้แก่

1. ระดับการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วมเลยเป็นระดับที่ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง ประชาชนไม่สนใจ ไม่ร่วมกิจกรรมที่ดำเนินการ
2. ระดับการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนเป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้บางส่วนบางเรื่อง มีการติดต่อประสานงานกันบ้างเป็นครั้งคราว
3. ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เป็นระดับการติดต่อเกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย มีการค้นหาเหตุผลแนวทางการแก้ปัญหาและความต้องการร่วมกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในการ

ตัดสินใจ ควบคุมการดำเนินกิจกรรม โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการตัดสินใจหรือควบคุมเอง

## 2.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนบนพื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วม มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ดุสิต เวชกิจ (2535, น. 213) กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนต้องเข้ามามี ส่วนร่วมในชุมชนด้วยตนเอง เช่น ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการชุมชน นอกจากนี้ยังอาจร่วมเป็นคณะกรรมการกลุ่มในชุมชนโดยตรง

2. การมีส่วนร่วมโดยผ่านกลุ่ม โดยปกติแล้วชุมชนจะดำเนินการในรูปกลุ่ม หรือองค์กรประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้คือ ประชาชนจะคัดเลือกตัวแทน ของตนเป็นกรรมการของกลุ่มเพื่อดำเนินการเข้ามาจัดการชุมชน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ เมื่อคณะกรรมการต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในบางกิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมโดยผ่านตัวแทน การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนจะใช้ตัวแทนที่ตนเองมองว่ามีศักยภาพพอเพียงที่จะดำเนินการแทนตน ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลา การประกอบอาชีพ แรงงาน จึงไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเองได้ เช่น มอบหมายให้สมาชิกในครอบครัวเสนอความเห็นในที่ประชุมแทน

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น อาจประยุกต์แนวคิดที่ ดุสิต เวชกิจ (2535) โดยวิชิต นันทสุวรรณ และ จำนงค์ แรกพิณิจ (2541, น. 21-29) ได้นำเสนอเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้เกิดจากความสามารถและความต้องการของคนในชุมชน ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่ยึดจำกัดของระยะเวลา สถานที่ เพศ และอายุ เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยที่แท้จริง ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการศึกษา ทั้งนี้รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางนี้ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 อย่างที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ และทรัพยากร โดยมีกระบวนการดำเนินการคือ

1.1 การวิเคราะห์-สังเคราะห์ ปัญหาชุมชน

1.2 หาทางออกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต

1.3 ดำเนินการสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหามีอยู่

1.4 ประเมินผลกิจกรรม

ทั้งนี้ การกำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ จะเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวันแล้วขยายออกไปสู่เนื้อหาหรือกิจกรรมที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งหมด

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมกับการเรียนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพชุมชน สนองความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยบุคคลในท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและประเมินผล

3. รูปแบบการเชื่อมประสานการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะกับชุมชนที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มีองค์กรชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่น

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนนั้นนอกจากจะเป็นการมีส่วนร่วมกับการเรียนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วยังเป็นไปในลักษณะของการร่วมกันจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนนั้น ๆ ด้วยบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในระดับสูงซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวก

### 2.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2525) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

สถาบันพระปกเกล้า (2549) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนประกอบด้วย การรับรู้เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับ การวางแผนและร่วมวางแผนโครงการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของโครงการ หรือผลของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิด เหนือในการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนในการวางแผนต่อไป

อภิญา กังสนารักษ์ (2544, น. 14-15) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ



2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

ส่วน อคินรพีพัฒน์ (2547, น. 49) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนามตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (อ้างถึงใน ชาลัน คุณหลวง, 2553) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สิ่งที่ต้องทำคือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งองค์ประกอบในการดำเนินงาน จะถามว่าใครทำประโยชน์ให้แก่กิจกรรมนั้นๆ ได้บ้าง และทำประโยชน์ด้วยวิธีใด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ซึ่งได้แก่ผลประโยชน์เชิงปริมาณ และคุณภาพ ยังพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตคือ ความเห็นชอบและความคาดหวัง ซึ่งส่งผลในการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มีแนวคิดในการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้สอดคล้องกัน ทั้งนี้ อาจสรุปเป็นขั้นตอนหลักๆ ได้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การร่วมรับรู้ข้อมูลพื้นฐาน ข่าวสารเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของกระบวนการดำเนินงาน

2. การร่วมคิดร่วมวางแผน เพื่อกำหนดวิธีการหรือแนวทางการดำเนินงานและร่วมตัดสินใจ

3. การร่วมปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ทำประโยชน์ให้แก่กิจกรรมที่จะดำเนินการ ช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ตลอดจนการรับผิดชอบผลของการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้น

4. การร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้รับรู้ข้อมูลผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนได้กำหนดกรอบการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมทั้งเหมือนกันและแตกต่างกันดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ได้ศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ค้นพบการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 4 เรื่องดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ เป็นการร่วมคิดและตัดสินใจร่วมกับโรงเรียน
2. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและร่วมดำเนินงาน เป็นการร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ในกิจกรรมต่างๆ
3. การมีส่วนร่วมควบคุมตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นการร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของโรงเรียน
4. การมีส่วนร่วมรับบริการและรับประโยชน์ เป็นการร่วมรับบริการและประโยชน์จากโรงเรียน

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546) ได้สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้ร่วมสภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนาเป็นการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อที่จะทำให้รับรู้ข้อมูลการดำเนินงานและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

นงชนก ตุ่มฉาย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารร่วมประชุมวางแผนเสนอความคิดเห็น กำหนดนโยบาย ตลอดจนร่วมติดตามประเมินผลจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานการศึกษา
2. ด้านงบประมาณ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมมรดงค์วางแผนเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา เสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ ร่วมใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์
3. ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาบุคลากรมาปฏิบัติงานในสถานศึกษา ร่วมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ ร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน สร้างขวัญกำลังใจแก่ครู
4. ด้านบริหารทั่วไป เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน ให้ข้อคิดเห็น เสนอแนะ ประสานงานเชิงนโยบาย เพื่อวางแผนพัฒนาสถานศึกษา

สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาประชากรวัยแรงงานตาม Road Map การศึกษานอกโรงเรียน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ด้านการวางแผนจัดกิจกรรม หมายถึง การร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และจัดทำแผน/โครงการ

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากรสำหรับจัดกิจกรรม หมายถึง การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และสนับสนุนงบประมาณ และสนับสนุนบุคลากรครูหรือวิทยากร

3. ด้านการมีส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย การร่วมประชาสัมพันธ์กลุ่มเป้าหมาย การกำหนดกิจกรรมหรือหลักสูตร การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง กิจกรรมที่ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมสร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การรายงาน ติดตามประเมินผล

ประยูร พุทธชาติ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การร่วมศึกษาสถานการณ์ หมายถึง การที่กำนันผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารนโยบายของรัฐ เหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่ สภาพปัญหาความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

2. การร่วมคิดตัดสินใจ หมายถึง การที่กำนันผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอปัญหาแนวทางแก้ไข แสดงความคิดเห็น กำหนดทางเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ

3. การร่วมดำเนินกิจกรรม หมายถึง การที่กำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมประชาสัมพันธ์ประกาศ ทำความเข้าใจกับประชาชนในหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้กำหนดขึ้น

4. การร่วมติดตามประเมินผล หมายถึง การที่กำนันผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

มาลีรัตน์ สมตน (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวาในการเข้ามาจัดการตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นโดยกลุ่มผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น โดยผ่านตัวแทนในการจัดการตลาดน้ำอัมพวา

2. การร่วมสละทรัพยากรและวัสดุ ร่วมสละแรงงาน ร่วมสละเวลาเป็นการสละวัสดุ แรงกาย เวลา โดยกลุ่มผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น โดยผ่านตัวแทนในการจัดการตลาดน้ำอัมพวา

3. การประเมินผลร่วมกัน เป็นการประเมินผลร่วมกันโดยกลุ่มผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น โดยผ่านตัวแทนในการจัดการตลาดน้ำอัมพวา

สมศักดิ์ นุ่มคล้าย (2556) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (พ.ศ.2557-2559) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน คือ การที่ประชาชนได้ร่วมคิดเสนอปัญหาความต้องการ ตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย และวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบของแผน ยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรม ในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ กิจกรรม ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้อยู่ดีมีสุขในยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมในแผนพัฒนาฯ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนได้ร่วมคิดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในแผนพัฒนาฯ การเสนอความคิดเห็นและการปรับปรุงการดำเนินงาน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้คัดสรรแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์กรอบแนวคิดในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นแนวทางพิจารณาองค์ประกอบเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 2.1



ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีส่วนร่วม

องค์ประกอบที่มีส่วนร่วม	นักวิชาการ								รวมความถี่
	ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540)	ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543)	นงชนก ตุ่มฉาย (2546)	สมคิด พรหมจ้อยและคณะ (2550)	ประยูร พุทธิชาติ, (2552)	มาลีรัตน์ สมตน (2554)	สมศักดิ์ นุ่มคล้าย (2556)		
<b>1. ด้านการวางแผน</b> ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การค้นหาปัญหาและความต้องการ, การวางแผนจัดกิจกรรม, การให้ข้อมูลข่าวสาร, การให้คำปรึกษา, การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น, การตัดสินใจ	✓✓	✓✓	✓✓✓✓	✓	✓✓	✓	✓	13	
<b>2. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร</b> ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดสรรทรัพยากรสำหรับจัดกิจกรรม, การสนับสนุนบุคลากร, การเป็นสมาชิกหรือเครือข่าย	✓	✓		✓		✓✓		5	
<b>3. ด้านการปฏิบัติ</b> ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดกระบวนการเรียนรู้, วิชาการ, การดำเนินงานปฏิบัติตามโครงการ, การได้รับผลประโยชน์, การใช้ประโยชน์	✓	✓	✓	✓	✓		✓	6	
<b>4. ด้านการติดตามประเมินผล</b> ลักษณะที่เกี่ยวข้อง เช่น การติดตามประเมินผล, การรับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีผลกระทบ, การดูแลรักษา	✓	✓	✓✓	✓	✓	✓	✓	8	

จากตารางจะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่ได้นำมาศึกษาส่วนใหญ่มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการวางแผนด้านการสนับสนุนทรัพยากรด้านการปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาใช้เป็นกรอบการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาครั้งนี้

## 2.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้นำชุมชนเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งทางตรง คือ ร่วมเป็นคณะกรรมการและทางอ้อม คือ ร่วมวางแผนทางนโยบาย ฉะนั้นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการเสนอแนวคิด ไว้ดังนี้

ธีระยุทธ สุดเสมอใจ (2550) เสนอถึงบริบทการมีส่วนร่วมว่า ต้องคำนึงถึง ปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อได้แก่ อายุ และเพศ สถานภาพ ครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้ และสถานภาพการทำงาน

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, น. 5) ได้นำเสนอว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีด้วยกัน 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิก

กลุ่ม

3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ (2540, น. 80) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน จำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัย ดังนี้

1. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะของโรงเรียน คุณลักษณะของบุคลากรในโรงเรียน และวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน

2. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน และคุณลักษณะของบุคคลในชุมชน

3. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพ

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543, น. 20) กล่าวว่า ปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ การกำหนดนโยบาย ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมของท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การสร้างช่องทางความร่วมมือของ

ประชาชนโดยระบบต่างๆ ของข้าราชการต้องเอื้ออำนวย และเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการติดตามประเมินผลและการสนับสนุนในภายหลัง

2. ปัจจัยด้านประชาชนโดยประชาชนในชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ทำงานในการพัฒนา เป็นฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรมและรับผลประโยชน์ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมหรือผู้นำท้องถิ่น มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่น และได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงานและรับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนา โดยนักพัฒนาต้องทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ศึกษาชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และได้เรียนรู้สภาพแวดล้อมในทุกๆ ด้าน ในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วมค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพซึ่งเป็นผู้ที่กระตุ้นให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในงานพัฒนา รวมกลุ่มกับชาวบ้านเพื่อหาหนทางแก้ปัญหา เป็นผู้สนับสนุนด้านการศึกษา การให้ข้อมูลข่าวสาร วิทยาการใหม่ๆ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความจริงใจและผูกพันกับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธา ดำเนินงานพัฒนาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

4. ปัจจัยจูงใจได้แก่การรับผลประโยชน์จากการเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการพัฒนาและโครงการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นักวิชาการมีทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมหลากหลาย ซึ่งอาจสรุปได้ว่า เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของปัจเจกบุคคล สภาพแวดล้อมในชุมชน นโยบายของรัฐ และแรงจูงใจในผลลัพธ์ซึ่งในการที่จะให้ชุมชนและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงลักษณะความแตกต่างของปัจเจกบุคคล อันได้แก่ วิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยมประเพณี ทัศนคติของบุคคล ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการการศึกษาเพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

### 3. แนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ

#### 3.1 ความหมายของวงจรคุณภาพ

วงจรคุณภาพ หรือวงจรเดมมิง เป็นวงจรแห่งการประสบความสำเร็จที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงวงจรเดมมิงดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2545) กล่าวว่า PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดย วอลท์เตอร์ชีวฮาร์ท (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมามีวงจรมีขึ้นเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอ็ดวาร์ดเดมมิง (W.Edwards Deming) เผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้นและช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรมีขึ้นเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า "วงจรเดมมิง" ต่อมาพบว่า แนวคิดในการวงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก โดย PDCA เป็นอักษรย่อของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำ ได้แก่

P: Plan	คือ วางแผน
D: Do	คือ ปฏิบัติตามแผน
C: Check	คือ ตรวจสอบ/ประเมินผลและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์
A: Action	คือ ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

ในทำนองเดียวกัน วีรพงษ์ เอลิมจิระรัตน์ (2547, น. 56) กล่าวว่า วงล้อเดมมิ่ง หรือ วงล้อ PDCA คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้เสร็จอย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ (Act) ดังนั้นการหมุนวงล้อเดมมิ่ง (PDCA) อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า วงจรคุณภาพเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหา (Act)

### 3.2 การดำเนินงานของวงจรคุณภาพ PDCA

การดำเนินงานวงจรคุณภาพ PDCA ทั้ง 4 ขั้นตอนมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

**1. การวางแผน (P: Plan)** การวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการวางแผนในวงจรเดมมิ่งเป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินงาน การกำหนดวิธีการตรวจสอบและประเมินผล ในขั้นตอนนี้มีการดำเนินการดังนี้

1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ ปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงานเพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือหาสาเหตุของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบแผนภูมิ แผนภาพหรือแบบสอบถาม เป็นต้น

1.3 อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหาเพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่องตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแกงปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในทีมงานคุณภาพ เกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน และร่วมกันระดมความคิดในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่างๆที่เป็นไปได้ ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

1.4 เลือกวิธีการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกเพื่อ



ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

**2. การปฏิบัติตามแผน (D: Do)** เป็นการลงมือการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาชิกตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่ และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้ก็นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

**3. การตรวจสอบ (C: Check)** เป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

**4. การปรับปรุงแก้ไข (A: Action)** เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็น การนำเอาผลจากขั้นตอนการตรวจสอบมาดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

จากแนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ PDCA ของนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งแนวคิดทั้งสองมีความเชื่อมโยงดังนี้

ตารางที่ 2.2 การเชื่อมโยงวงจรคุณภาพ PDCA กับกระบวนการมีส่วนร่วม

วงจรคุณภาพ PDCA	กระบวนการมีส่วนร่วม
การวางแผน	ด้านการวางแผน
การปฏิบัติตามแผน	ด้านการสนับสนุนทรัพยากร
การตรวจสอบ	ด้านการปฏิบัติงาน
การปรับปรุงแก้ไข	ด้านการติดตามประเมินผล

### 1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

การวางแผน หมายถึง การคิดหาทางเลือกล่วงหน้า ในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้ได้ผลคุ้มค่ามากที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, น. 50) ในทำนองเดียวกัน อุทัย บุญประเสริฐ (2545) กล่าว

ว่า การวางแผน คือ การกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบ หาสาเหตุของปัญหา กำหนดทางเลือก และวิธีการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการดำเนินงาน การวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการวางแผนจึงเป็นการดำเนินงานที่มีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหาร การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก (ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543; อภิญา กังสนารักษ์, 2544) เช่นเดียวกับเจมส์คัตตี ปันทอง (อ้างถึงใน ชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ, 2547) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน คือ การร่วมกันวางแผนดำเนินโครงการเพื่อสนองต่อความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และให้คำแนะนำ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น กำหนดปัญหา วิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา นโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทาง และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการ และแก้ปัญหาของประชาชน

## 2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร

การสนับสนุนทรัพยากร คือ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ การสนับสนุนงบประมาณ และสนับสนุนบุคลากร/ครูหรือวิทยากรเพื่อจัดกิจกรรมหรือโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผล (ปรัชญา เวสารัชช, 2528; สมคิด พรหมจ้อย และคณะ, 2550) ดังนั้น การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรจึงหมายถึง ความร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ แรงงานหรือการช่วยเหลือทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุผล (ปารีชาติ วลัยเสถียร, 2543) ซึ่งนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, น. 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรนั้นผู้ที่มีส่วนร่วมอาจจะไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุนทรัพยากรในด้านอื่นๆนอกจากนี้ เจมส์คัตตี ปันทอง (อ้างถึงในชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ, 2547) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการลงทุน จะเป็นการร่วมลงทุนในรูปแบบของทรัพยากรที่ประชาชนในชุมชนมีอยู่ตามกำลังความสามารถ หรือเป็นการกำหนดการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักทำงานร่วมกัน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร คือการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านต่างๆ อาจจะมีโอกาสร่วมทำกิจกรรม หรือไม่ได้ร่วมดำเนินกิจกรรม โดยมีการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการทำกิจกรรม ร่วมสนับสนุนสิ่งต่างๆ อันได้แก่ การให้เงิน ทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ การใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ต่างๆ การสนับสนุนบุคลากร แรงงาน ข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้ เพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

## 3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานในที่นี้หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดในตารางปฏิบัติงาน โดยการจัดให้มีการอำนวยความสะดวก และแบ่งงานเป็นสัดส่วนตามแผนที่วางไว้ แล้วแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องกับแผนงานเข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อกำหนดวิธีการประสานงาน กำหนดวิธีตรวจสอบและควบคุมงาน ตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงงาน ทั้งนี้ ต้องทำงานด้วยความร่วมมือ จัดการ

ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานนั้นๆ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545; ยงยุทธ แฉงหอม, 2546, น.24) ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือของชุมชนในการสนับสนุนการจัดการศึกษาจึงอาจเป็นการร่วมมือกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่แผนที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980 อ้างถึงใน บุญสมเศรษฐ์โอฬารกิจ, 2550) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร การประสานขอความร่วมมือทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมกิจกรรม ร่วมลงมือปฏิบัติ ดำเนินโครงการตามแผนที่วางไว้ ประสานความร่วมมือ อำนาจการสั่งการ แบ่งงาน จัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานลุล่วงตามแผนที่วางไว้

#### 4. การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผลเป็นการตรวจสอบว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545) เช่นเดียวกัน อนุสรณ์ สุวรรณสัทธรรม (2529) กล่าวว่า การติดตามประเมินผลเป็นการตรวจตรา ดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ดังนั้น การมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผลจึงเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนที่ประเมินว่า ผลงานที่ตนเองดำเนินไปแล้วนั้นได้รับผลดีหรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงไร มีอุปสรรคอะไรบ้างที่เกิดจากการดำเนินงานนั้น เพื่อรู้ข้อเท็จจริงว่าเป็นกิจกรรมที่ดี หรือไม่ดีอย่างไร (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อ้างถึงใน ชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ, 2547) จึงเห็นได้ว่า การดำเนินงานในขั้นตอนนี้มีความสำคัญเพราะเมื่อทราบปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดก็จะสามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป ซึ่งสามารถประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่อง หรือประเมินผลทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้(อภิญา กังสนารักษ์, 2544; กรมพัฒนาชุมชน, 2548)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมติดตาม วิเคราะห์ประเมิน ตรวจตรา ดูแล ผลการดำเนินงานว่ามีการปฏิบัติตามแผน บรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่ ตรวจสอบผลลัพธ์ ผลประโยชน์ อุปสรรคหรือข้อจำกัดที่เกิดจากการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป

#### 4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอป่าสักจังหวัดอุดรธานี

การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่มีระบบการบริหารเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ โครงสร้างในการบริหารและจัดการศึกษาจะยืดหยุ่นมากกว่า เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของเขตพื้นที่การศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายในเรื่องการบริหารการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยนี้ มีหลักการและ

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ สำหรับนักการศึกษาในระบบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ หลักการนั้น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและจัดการศึกษา และหลักการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา (สมประสงค์ วิทย์เกียรติ, 2554)

#### 4.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโน้มน้ำ กำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโน้มน้ำ, 2558) ดังนี้

##### วิสัยทัศน์

“ประชาชนในอำเภอโน้มน้ำ ได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บนพื้นฐานคุณธรรม นำความรู้ ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ของชุมชน”

##### พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนให้กับทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่
2. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน/ผู้รับบริการ ให้มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ
3. ส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมหรือจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยเพื่อการขับเคลื่อนงานในชุมชน
4. มุ่งมั่น สร้างสรรค์พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

##### เป้าประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. ประชาชนได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่	- ร้อยละของประชาชนได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง
2. ผู้เรียนและผู้รับบริการมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	- ร้อยละของผู้เรียนและผู้รับบริการมีคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
3. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมหรือจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยเพื่อการขับเคลื่อนงานในชุมชน	- ร้อยละของภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมหรือจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการขับเคลื่อนงานในชุมชน
4. สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการและมีภาพลักษณ์องค์กรที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล	- ร้อยละ ของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาศมรรถนะในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - ร้อยละของผู้รับบริการที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ จะเห็นได้ว่า ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก ได้ให้ความสำคัญกับพันธกิจประการ หนึ่ง คือ ส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมหรือจัดการศึกษานอกระบบและตาม อัธยาศัยเพื่อการขับเคลื่อนงานในชุมชนเพื่อให้บรรลุวิทัศน์ ด้วยเหตุนี้ การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ของ กศน. จึงต้องพิจารณาถึงกลยุทธ์และนโยบายการจัดการศึกษา ของกศน. อำเภอป่าสัก ดังจะ กล่าวต่อไปนี้

## 4.2 กลยุทธ์และนโยบายการจัดการศึกษา

### 4.2.1 กลยุทธ์การจัดการศึกษา

กศน. อำเภอป่าสัก ได้กำหนดกลยุทธ์การจัดการศึกษา ทั้งหมด 5 กลยุทธ์ (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก, 2558) ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลายทั่วถึง และยึดหลัก ความเสมอภาค โดยดำเนินการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาสทางการ ศึกษา ประชาชนที่มีความสนใจด้วยความเสมอภาค โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ออกพื้นที่รับสมัครนักศึกษาถึงหมู่บ้าน

1.2 สำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษา โดยการสอบถาม

ตามหมู่บ้านและขอข้อมูลจากผู้นำชุมชน

1.3 จัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้

1.4 ประชาสัมพันธ์การศึกษาโดยใช้เครือข่ายในหมู่บ้าน และผู้นำ

ชุมชน

1.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย

ได้รับความสะดวกในการเรียนรู้มากขึ้น

1.6 การประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย โดยวิธีการเยี่ยมบ้าน

กลุ่มเป้าหมายและประสานงานด้วยตนเอง

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน

กศน. อำเภอป่าสัก ใช้รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาที่ หลากหลายโดยดำเนินการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.1 จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่

การศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ, การศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะชีวิต, การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ตรงกับ ความ ต้องการของผู้เรียน

2.2 จัดการศึกษาตามแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรูปแบบของการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างชุมชนนัก ปฏิบัติและรูปแบบ อื่นๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชนแต่ละพื้นที่

- 2.3 จัดการศึกษานอกสถานที่ โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการศึกษาดูงาน
- 2.4 จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการของผู้เรียน
- กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย ส่งเสริมให้มีการขยายและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ชุมชนในการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยดำเนินการดังต่อไปนี้
- 3.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน
- 3.2 ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้เพื่อการบริการศึกษาหาความรู้
- 3.3 ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาดูงานและจัดการเรียนรู้ในชุมชน
- 3.4 สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา
- 3.5 ขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น
- กลยุทธ์ที่ 4 การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยดำเนินการดังต่อไปนี้
- 4.1 สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจ ของ กศน. ต่อภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
- 4.2 สนับสนุนและปฏิบัติงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน/หมู่บ้าน /ตำบล /อำเภอ
- 4.3 ประสานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม กศน. เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับภาคีเครือข่าย
- 4.4 สร้างแรงจูงใจให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- กลยุทธ์ที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา กศน. อำเภอน้ำโสม นำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาขับเคลื่อนการดำเนินงานดังต่อไปนี้
- 5.1 พัฒนาการบริหารและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
- 5.2 เสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
- 5.3 บริหารจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ
- 5.4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา

จากกลยุทธ์ทั้ง 5 ประการนี้ จะเห็นได้ว่า กลยุทธ์ที่ 4 เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา แต่ทั้งนี้การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายก็ต้องสอดคล้องกับทุกกลยุทธ์

## 1.2 นโยบายการจัดการศึกษา

กศน.อำเภอnáโสม มีนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอnáโสม, 2558)

1. พัฒนา กศน. ตำบล/แขวงให้เป็นศูนย์กลางการสร้างโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชนโดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1.1 จัดหาครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ให้กศน.ตำบลทุกหน่วย

1.2 จัดหาหนังสือและสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายทันสมัยประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและครอบครัว

1.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเชิงรุกที่หลากหลายทันสมัยสร้างสรรค์ต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการของประชาชนและชุมชน

1.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและส่งเสริมให้มีกลุ่มส่งเสริมการอ่าน เพื่อใช้เป็นกลไกในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่างๆ ในชุมชน

1.5 พัฒนาระบบฐานข้อมูลสภาพการรู้หนังสือและความต้องการทางการศึกษาและการเรียนรู้ของประชากร ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตรับผิดชอบและครบถ้วนถูกต้องทันสมัยรวมทั้งเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

1.6 ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย กศน. ตำบล/แขวงเพื่อการประสานเชื่อมโยงส่งต่อการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการให้บริการทางการศึกษา

1.7 พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล กศน. ตำบล/แขวงและจัดให้มีการรายงานต่อสาธารณะรวมทั้งนำผลมาพัฒนาการดำเนินงาน กศน. ตำบล/แขวงอย่างต่อเนื่อง

1.8 กำกับและติดตามให้ กศน. ตำบล/แขวงดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนิน กศน. ตำบล/แขวงอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการจัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกระดับโดย มีแนวทางดำเนินการดังนี้

2.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายทุกระดับ ให้มีความถูกต้องทันสมัยและสามารถเชื่อมโยงกันได้ เพื่อประโยชน์ในการให้การส่งเสริมและสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม

2.2 พัฒนาบุคลากรภาคีเครือข่ายให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างมีคุณภาพ

2.3 ให้นำหน่วยงานและสถานศึกษาประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. สนับสนุนการดำเนินงานของ อาสาสมัคร กศน.โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสาตลอดจนผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นอาสาสมัคร กศน. โดยเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2 ส่งเสริมให้อาสาสมัคร กศน. ได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้เป็นผู้จัดและผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ

3.3 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่างๆ แก่อาสาสมัคร กศน. เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง

4. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชุมชนโดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนโดยใช้ กศน. ตำบล/แขวงที่ดำเนินการอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมองค์กรชุมชนอื่นๆ อย่างกว้างขวาง

4.2 ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน โดยการจัดทำแผนชุมชนจัดเวทีชาวบ้าน การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมเพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน

4.3 ส่งเสริมให้มีการบูรณาการความรู้ในชุมชนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรต่างๆ ของ กศน. โดยคำนึงถึงการประกอบอาชีพและการมีงานทำของผู้เรียนที่แท้จริง

4.4 ส่งเสริมให้มีการขยายและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ชุมชนเพื่อการสืบสานและการถ่ายทอดองค์ความรู้

4.5 พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้เชี่ยวชาญองค์ความรู้ด้านต่างๆ เป็นแหล่งการเรียนรู้และนักจัดการความรู้ที่สำคัญของชุมชน

จากนโยบายและแนวทางการดำเนินงานต่างๆ นั้น จะเห็นได้ว่า กศน. อำเภอน้ำโสม ได้มุ่งให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

#### 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษานอกระบบ

ในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของ กศน. อำเภอน้ำโสม ทั้งผู้บริหารและบุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเชื่อมโยงกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับกลยุทธ์ดังกล่าว เพื่อให้การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาการจัดการศึกษากับ กศน. อำเภอน้ำโสม

ดังนั้น ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านการติดตามประเมินผล และกลยุทธ์ 5 ด้านของกศน. ได้แก่ 1) การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 2) การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย 4) การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา และ 5) การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 2.2 ดังนี้



ตารางที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กระบวนการมีส่วนร่วม	การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย				
	กลยุทธ์ที่ 1 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	กลยุทธ์ที่ 2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน	กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย	กลยุทธ์ที่ 4 การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	กลยุทธ์ที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา
1.ด้านการวางแผน	<ul style="list-style-type: none"> <li>-สำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ</li> <li>- กำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการรับสมัครนักศึกษา</li> <li>- ช่วยประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษากศน.ในชุมชน</li> <li>- จัดทำแผนปฏิบัติงานการจัดการศึกษา</li> <li>- ระบุกิจกรรมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</li> <li>- กำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- วิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้านในการจัดการศึกษา</li> <li>- วิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำรวจแหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน</li> <li>- วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการศึกษาดูงานและจัดการเรียนรู้</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาร่วมกับกศน.</li> <li>- กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับภาคีเครือข่าย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล</li> <li>- ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้จัดการศึกษาในชุมชน</li> </ul>

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กระบวนการมีส่วนร่วม	การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย				
	กลยุทธ์ที่ 1 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	กลยุทธ์ที่ 2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน	กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย	กลยุทธ์ที่ 4 การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	กลยุทธ์ที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา
2. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อำนวยความสะดวกในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน</li> <li>- อนุเคราะห์อาคารและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน</li> <li>- นำประชาชนเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สนับสนุน/จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษา</li> <li>- สนับสนุนงบประมาณ ในการจัดการศึกษานอกสถานที่โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและ การศึกษาดูงาน</li> <li>- ให้ข้อมูลความต้องการศึกษาและ ข้อมูลชุมชนสำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อำนวยความสะดวกการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน / ปรชาษฐ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ร่วมหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สนับสนุนงบประมาณการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำมาใช้ในการจัดการศึกษา</li> </ul>

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กระบวนการมีส่วนร่วม	การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย				
	กลยุทธ์ที่ 1 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	กลยุทธ์ที่ 2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน	กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย	กลยุทธ์ที่ 4 การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	กลยุทธ์ที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา
3.ด้านการปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ลงพื้นที่ในหมู่บ้านร่วมกับครูทุกคนเพื่อรับสมัครนักศึกษา</li> <li>- ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา</li> <li>- ร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาชนในชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา</li> <li>- ร่วมวางแผนทางการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ร่วมจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อใช้สำหรับจัดกิจกรรมการศึกษา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้เพื่อการบริการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาหาความรู้</li> <li>- ให้บริการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อศึกษาดูงานและจัดการเรียนรู้</li> <li>- ขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น</li> <li>- ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาของชุมชนในการจัดการศึกษา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ร่วมแสดงความยินดีเมื่อโครงการ/กิจกรรมที่เครือข่ายมีส่วนร่วมบรรลุวัตถุประสงค์</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สร้างวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล</li> <li>- ดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาโดยใช้ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด</li> <li>- พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา</li> </ul>

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

กระบวนการมีส่วนร่วม	การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย				
	กลยุทธ์ที่ 1 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	กลยุทธ์ที่ 2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เรียน	กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย	กลยุทธ์ที่ 4 การประสานงานภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	กลยุทธ์ที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา
4.ด้านการติดตามประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษา</li> <li>- ติดตามความพร้อมและความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการศึกษาในชุมชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- นิเทศ กำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของครูกศน. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน หมู่บ้าน</li> <li>- ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กำกับติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา</li> <li>- ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการร่วมจัดการศึกษาของประชาชน ชาวบ้าน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนและเครือข่ายต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา</li> <li>- กำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล</li> <li>- ร่วมประเมินคุณภาพด้านผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการศึกษา</li> </ul>

จากตารางข้างต้น ผู้ศึกษาได้นำความสัมพันธ์ของกระบวนการมีส่วนร่วม และกลยุทธ์การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากำหนดเป็นนิยามของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 4 ด้าน ดังนี้

**1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความร่วมมือกับสถานศึกษาในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ระบุพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการรับสมัครนักศึกษา ร่วมประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาโดยใช้เครือข่ายและผู้นำชุมชนในพื้นที่ กำหนดจุดเน้นและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพของ กศน.อำเภอน้ำโสม จัดทำแผนการปฏิบัติงานการจัดการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษากำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เตรียมพร้อมในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการศึกษา และแสวงหาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาร่วมกับ กศน.

**2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงการอำนวยความสะดวกในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ในชุมชน สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาทุกประเภท อนุเคราะห์อาคารและ สถานที่ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อการจัดกิจกรรมการศึกษา นำประชาชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับภาคีเครือข่าย ของกลุ่มเป้าหมาย

**3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาตามแผนการปฏิบัติงานประจำปี ลงพื้นที่ในหมู่บ้านร่วมกับครู กศน. เพื่อรับสมัครนักศึกษา ประชาสัมพันธ์การศึกษาในหมู่บ้าน ดำเนินการจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ร่วมพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ ให้บริการแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในชุมชน ขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สร้างวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ร่วมจัดกิจกรรมการศึกษาทุกประเภทโดยใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาในชุมชน และแสดงความยินดีเมื่อโครงการ/กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์

**4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล** หมายถึง ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความร่วมมือกับสถานศึกษาในการกำกับติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม โดยวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการเข้าถึง

กลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษา นิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของ กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ กำกับติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ประเมินคุณภาพด้านผู้เรียนและผู้สอนศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน การร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน และความพึงพอใจของชุมชน/เครือข่ายในการเข้าร่วมจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตรวจสอบระดับคุณภาพของความพร้อม ความเหมาะสม ประโยชน์ และความพอเพียงเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ นิเทศ กำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

## 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 5.1 งานวิจัยในประเทศ

สมคิด พรหมจ้อยและคณะ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับการศึกษา ของประชากรวัยแรงงานตาม Roadmap กศน. โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาประเภทของภาคีเครือข่าย ระดับการมีส่วนร่วมและบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน และ 3) ศึกษาประสิทธิผลการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และศึกษาปัญหา และความต้องการในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานตาม Roadmap กศน. โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,200 เครือข่าย จากเป้าหมายทุกภาครวม 20 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า 1) ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการยกระดับการศึกษา เป็นประเภทภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรม ระดับปานกลาง การจัดสรรทรัพยากรสำหรับการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมระดับปานกลาง การจัดกระบวนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง และ การติดตามและประเมินผลมีส่วนร่วมในระดับน้อย 3) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้านการวางแผนกิจกรรม เครือข่ายมีบทบาทในการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจัดทำแผน/โครงการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร เครือข่ายมีบทบาทในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และ สนับสนุนบุคลากร ครูหรือวิทยากร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เครือข่ายมีบทบาทในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามประเมินผล เครือข่ายมีบทบาทเรื่องการรายงานติดตามและประเมินผล รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจากการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรผลักดันการมีส่วนร่วมด้วยการรักษาสัมพันธภาพอันยั่งยืน มีการติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่อง ให้เกียรติยอมรับในฐานะของความเท่าเทียมกัน 2) ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการสร้างภาคีเครือข่าย และดำเนินการอย่างจริงจัง 3) กศน.อำเภอ/ เขต ควรประสานการร่วมมือกับ

เครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเครือข่าย การรายงานผลการดำเนินงานแก่คณะกรรมการสถานศึกษา 4) กศน.อำเภอ/เขต ควรชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องบทบาทของเครือข่าย โดยการจัดประชุมสัมมนา 5) ควรมีการมอบเกียรติบัตรยกย่องแก่ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกศน. เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมาร่วมจัดกิจกรรมการศึกษา และ6) ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายได้แสดงผลงานความสำเร็จในการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน เช่นการร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ

เรื่องยศ เวียงนนท์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 จำนวน 75 คน จาก 5 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา มี 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลาเข้าประชุม แนวทางแก้ไขคือ สร้างความเข้าใจโดยจัดประชุมอบรม แจกคู่มือการปฏิบัติงาน แจ้งกำหนดการประชุมล่วงหน้า จัดประชุมในวันหยุด ปัญหาที่เกิดกับโรงเรียน คือ ผู้บริหารขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชน ผู้แทนครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีภารกิจงานพิเศษมากเกินไป โรงเรียนไม่มีแผนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนและขาดงบประมาณ แนวทางการแก้ไขคือ ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ และแนวปฏิบัติของครูให้ชัดเจน จัดประชุมเพื่อกำหนดขอบข่ายการจัดกิจกรรมร่วมกัน และให้บุคลากรได้มีส่วนในการคัดเลือกกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ และติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

นัยนา ผลบุญ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 18 ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์เอกสารและการสังเกต ผู้ให้ข้อมูลเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 15 คน มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อ ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนนิคมวิทยา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนิคมวิทยา มีปัญหาและแนวทางพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาสถานศึกษา

พบว่า คณะกรรมการติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ หรือมาประชุมไม่ครบทุกคน เนื่องจากขาดการติดต่อประสานงาน สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา จัดสรรค่าตอบแทนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา พบว่า สถานศึกษายังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และต่อเนื่อง ทำให้การระดมทรัพยากรค่อนข้างลำบาก จึง มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันประสานความร่วมมือกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแข่งขันทำงานค่อนข้างสูง ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาวางตัวลำบาก ดังนั้น ควรมีการประสานความร่วมมือกัน ส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเสนอข้อคิดเห็นนโยบาย สนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาโรงเรียนต่อไป 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนการศึกษา พบว่า ขาดผู้นำในการจัดตั้งกองทุน คณะกรรมการยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนอย่างแท้จริง จึงทำให้ระดมทุนได้ค่อนข้างน้อย สถานศึกษาจึงควรร่วมกันจัดตั้งกองทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และ 5) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความพร้อมและความเสียสละ ในการร่วมมือกับชุมชน อีกทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ด้านวิชาการแก่ชุมชน สถานศึกษาจึงควรประสานชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้คนในชุมชนเข้ามาใช้ความรู้ในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและชุมชนควบคู่กันไป

วรรณรวี เจริญสุข (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และจากการศึกษาได้พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

สุพรรณษา พะโรงรัมย์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ



และรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ปีการศึกษา 2555 จำนวน 140 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านบุคลากรตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานสูงกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะในการประชุมผู้ปกครองไม่ได้ระบุผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงหรือชาย จำแนกตาม อายุ พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับอายุต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมไม่ต่างกัน เพราะผู้ปกครองต่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานดีอยู่แล้ว จึงทำให้มีการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย มีส่วนร่วมไม่ต่างกัน เพราะมีแนวคิดและค่านิยมที่สอดคล้องกับกระบวนทัศน์ของสถานศึกษา คาดหวังให้สถานศึกษาพัฒนาบุตรหลาน ได้เข้ารับการการศึกษาที่สูงขึ้น สำหรับการจำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกัน ในการดำเนินการแตกต่างกัน

สุภาวดี สุวรรณสังข์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน 2) ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ และ 3) เสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 581 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และ มีการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน การวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วม ประเมินผล อยู่ในระดับน้อย และการมีส่วนร่วมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่ามีข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขาดอำนาจการตัดสินใจในการวางแผนจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนร่วมกิจกรรม โดยให้ความรู้และจัดทำเอกสารเกี่ยวกับนโยบายหรือแผนปฏิบัติงาน เพื่อวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน

## 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Brittingham (1998 อ้างถึงในสุนีรัตน์ อุพรรณ, 2558) ได้ศึกษาลักษณะการเปรียบเทียบความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จ ระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในมลรัฐวิสคอนซินซึ่งโรงเรียนทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามเป้าหมาย

ข้อที่ 8 ของการศึกษาแห่งชาติได้ระบุว่า “ทุกโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ กับครอบครัวในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านสังคม อารมณ์และวิชาการ” โรงเรียนดังกล่าวมีความเชื่อว่า คุณภาพการสอนจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยครูจะต้องมีการสื่อสารเป็นประจำให้ผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนได้สอนอะไร ให้กับลูกหลานและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างไร ลักษณะสำคัญที่โรงเรียนแห่งนี้ได้ก็คือยึดหลักภาวะผู้นำความร่วมมือและการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสภาพต่างๆ ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนและครอบครัว สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง ระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ในการสร้างความร่วมมือดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศความร่วมมือที่เน้นการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาท ในการบริหารจัดการร่วมกันและมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างตรงไปตรงมา

Shress และคณะ (2008 อ้างถึงใน วรณรรวี เจริญสุข, 2554) ได้ทำการศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์สถานการณ์การสร้างชุมชนในสังคมของการศึกษาตามอธยาศัย การศึกษาเป็นแบบการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ของการศึกษาตามอธยาศัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะชุมชนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่องและชุมชนที่มีความศรัทธาและเชื่อมั่น รวมทั้งชุมชนยังมีนโยบายการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่ชัดเจน และพบว่า การเน้นการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างจุดแข็งของเครือข่ายการศึกษาตามอธยาศัย



## บทที่ 3

### วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสมจังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1.1 ประชากร

**1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้** คือ ผู้นำชุมชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานีทั้งที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่ใช่มชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

**1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง** คือ ผู้นำชุมชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสมจังหวัดอุดรธานี ในปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้นจำนวน 220 คน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 136 คน และผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 84 คน ได้แก่ กำนัน จำนวน 7 คนและผู้ใหญ่บ้านจำนวน 77 คน

#### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

##### 2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

**ตอนที่ 1** สอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทผู้นำชุมชนโดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

**ตอนที่ 2** สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนจากงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) และสมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2550) เป็นหลักและได้บูรณาการเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก, 2558) โดยประเด็นคำถามครอบคลุมการมีส่วนร่วมใน 4 ด้านรวมจำนวน 45 ข้อ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมด้านวางแผนจำนวน 13 ข้อ
2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากรจำนวน 10 ข้อ
3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานจำนวน 13 ข้อ
4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผลจำนวน 9 ข้อ

## 2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาตำราเอกสารและงานวิจัยต่างๆเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) และสมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2550) เพื่อเป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งนำมาบูรณาการกับกรอบของกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดของตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ดูตารางการวิเคราะห์ ที่ 2.1) พร้อมทั้งกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อนำมาสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

2.2.2 สร้างแบบสอบถามโดยให้ข้อกระทงคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์ และวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาในเบื้องต้น แล้วพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน (ดูภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยดูความถูกต้องเหมาะสมทางภาษาความครอบคลุมของเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์ของตัวแปรกับข้อกระทงที่กำหนด โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องคือ ถ้าค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.66 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 (ดูภาคผนวก ง)

2.2.5 นำแบบสอบถามจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อปรับให้ข้อกระทงคำถามบางข้อมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากข้อ 2.2.5 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คือผู้นำชุมชนในเขตอำเภอนาโยง จังหวัดอุดรธานี เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 (ดูภาคผนวก จ )

2.2.7 นำเสนอผลการทดลองต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

2.2.8 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลดังนี้

#### 3.1 การใช้แบบสอบถาม

3.1.1 ขอนหนังสือจากสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้นำชุมชนในเขตอำเภอน้ำโสมเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยนำส่งด้วยตนเองในที่ประชุมประจำเดือนของผู้นำชุมชน

3.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กับผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอน้ำโสม ในวันประชุมประจำเดือนกำนันและผู้ใหญ่บ้านอำเภอน้ำโสม จำนวน 84 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาทุกฉบับจำนวน 84 ฉบับ ส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามด้วยตนเองที่องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 136 ฉบับ และนัดหมายเก็บแบบสอบถามคืนภายในระยะเวลา 20 วัน โดยผู้วิจัยได้ติดตามด้วยตนเองจำนวน 5 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 ได้รับคืนจำนวน 43 ฉบับครั้งที่ 2 ได้รับคืนจำนวน 38 ฉบับครั้งที่ 3 ได้รับคืนจำนวน 24 ฉบับ ครั้งที่ 4 ได้รับคืนจำนวน 10 ฉบับและครั้งที่ 5 ได้รับคืนจำนวน 21 ฉบับรวมจำนวน 136 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 220 ฉบับทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ถูกต้องและสมบูรณ์ พบว่า แบบสอบถามทุกฉบับมีความถูกต้องและความสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 100

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

#### 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การวิเคราะห์ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทผู้นำชุมชน ได้ใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละพร้อมนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบความเรียง

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม ได้ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม ผู้วิจัยประยุกต์มาจากเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับน้อยที่สุด

4.2.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จำแนกตามภูมิภาคหลังของผู้นำชุมชน โดยการทดสอบค่าสถิติ t-test (Independent Sample t-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe



## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับภูมิหลังผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม ภูมิหลังของผู้นำชุมชน

#### ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพความเป็นผู้นำชุมชน โดยมีจำนวนผู้ตอบทั้งสิ้น 220 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพความเป็นผู้นำชุมชน

สถานภาพ	ผู้ตอบแบบสอบถาม (n=220)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	172
	หญิง	48
	รวม	220
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	-
	30 - 40 ปี	27
	41 -50 ปี	121
	ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	72
	รวม	220

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	ผู้ตอบแบบสอบถาม (n=220)	
	จำนวน	ร้อยละ
<b>ระดับการศึกษา</b>		
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	191	86.82
ระดับ ปวช./ปวส. หรือปริญญาตรีหรือสูงกว่า	29	13.18
รวม	220	100
<b>รายได้เฉลี่ยต่อเดือน</b>		
ไม่เกิน 10,000 บาท	80	36.36
10,001 – 15,000 บาท	69	31.36
15,001 ขึ้นไป	71	32.28
รวม	220	100
<b>สถานภาพความเป็นผู้นำชุมชน</b>		
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	136	61.82
ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน)	84	38.18
รวม	220	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในอำเภอน้ำโสม ปรากฏดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 78.18 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีคุณวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 86.82 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และมีสถานภาพเป็นผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 61.82

## ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัด ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร 3) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน และ 4) การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบสอบถามจำนวน 220 ฉบับ ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.2



ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม (n = 220)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	3.71	0.87	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร	4.03	0.61	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน	4.46	0.56	มาก
4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล	3.73	0.89	มาก
รวมเฉลี่ย	3.98	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมปฏิบัติมาก ( $\bar{X} = 3.98$ , S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปน้อยดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.46$ , S.D. = 0.56) การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 4.03$ , S.D. = 0.61) การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 3.73$ , S.D. = 0.89) และ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.71$ , S.D. = 0.87)

จากตารางจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้นำชุมชนแต่ละด้านจะอยู่ในระดับมาก เมื่อนำแต่ละด้านมาพิจารณาการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้เรียงลำดับการปฏิบัติงาน 4 ด้านดังตารางที่ 4.3 - 4.6

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผน (n = 220)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้นำชุมชนร่วมวางแผนและสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	3.69	0.96	มาก
2. ผู้นำชุมชนร่วมกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการรับสมัครนักศึกษา	3.63	0.95	มาก
3. ผู้นำชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษา กศน. ในชุมชน	3.96	0.99	มาก
4. ผู้นำชุมชนร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.85	0.98	มาก
5. ผู้นำชุมชนร่วมจัดทำแผนการปฏิบัติงานการจัดการศึกษา	3.60	1.12	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6. ผู้นำชุมชนร่วมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา	3.60	1.07	มาก
7. ผู้นำชุมชนร่วมระบุกิจกรรมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.65	1.08	มาก
8. ผู้นำชุมชนร่วมวิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และ ประชาชนชาวบ้านในการจัดการศึกษาของ กศน. อำเภอน้ำโสม	3.69	1.07	มาก
9. ผู้นำชุมชนร่วมสำรวจและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และ ประชาชนชาวบ้านในชุมชนเพื่อการศึกษาคุณงานและการจัดการเรียนรู้	3.70	1.06	มาก
10. ผู้นำชุมชนร่วมกำหนดจุดเน้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับ ภาศึเครือข่าย	3.69	1.07	มาก
11. ผู้นำชุมชนช่วยสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจของภาศึเครือข่ายในการจัดการศึกษาร่วมกับ กศน.	3.72	1.05	มาก
12. ผู้นำชุมชนร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล	3.65	1.02	มาก
13. ผู้นำชุมชน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใหม่ๆ มาใช้จัดการศึกษาในชุมชน	3.80	1.05	มาก
รวมเฉลี่ย	3.71	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในการมีส่วนร่วมด้าน การวางแผน โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.71$ , S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณาแต่ละ รายการพบว่า ทุกรายการมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.60 ถึง 3.96) โดย รายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นใน 3 ลำดับแรกได้แก่ ช่วยประชาสัมพันธ์การจัด การศึกษา กศน. ในชุมชน ( $\bar{X} = 3.96$ , S.D. = 0.99) ร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัด การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ( $\bar{X} = 3.85$ , S.D. = 0.98) และส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใหม่ๆ มาใช้จัดการศึกษาในชุมชน ( $\bar{X} = 3.80$ , S.D. = 1.05) ส่วนรายการที่ มีส่วนร่วมน้อยกว่ารายการอื่นๆ คือ ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงานการจัดการศึกษา ( $\bar{X} = 3.60$ , S.D. = 1.12) และร่วมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา ( $\bar{X} = 3.60$ , S.D. = 1.07)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการสนับสนุนทรัพยากร (n = 220)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้นำชุมชนอำนวยความสะดวกในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน	3.95	0.97	มาก
2. ผู้นำชุมชนสนับสนุนพร้อมทั้งจัดหางบประมาณ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม	3.85	0.97	มาก
3. ผู้นำชุมชนสนับสนุนพร้อมทั้งจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน. อำเภอน้ำโสม	3.85	1.00	มาก
4. ผู้นำชุมชนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	3.86	0.87	มาก
5. ผู้นำชุมชนให้ความอนุเคราะห์อาคารและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	3.97	0.84	มาก
6. ผู้นำชุมชนอำนวยความสะดวกการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งประสานปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา	4.12	0.85	มาก
7. ผู้นำชุมชนนำประชาชนเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	4.00	0.90	มาก
8. ผู้นำชุมชนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่โดยใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญา	4.05	0.91	มาก
9. ผู้นำชุมชนให้ข้อมูลความต้องการศึกษาและข้อมูลชุมชน สำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้	4.32	0.93	มาก
10. ผู้นำชุมชนร่วมหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาในชุมชน	4.34	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย	4.03	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในการมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.03$ , S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.85 ถึง 4.34) โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่น ใน 3 ระดับแรกได้แก่ ร่วมหาแนวทาง สร้างแรงจูงใจให้กับภาคีเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชน ( $\bar{X} = 4.34$ , S.D. = 0.87) ให้ข้อมูลความต้องการศึกษาและข้อมูลชุมชน สำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ ( $\bar{X} = 4.32$ , S.D. = 0.93) และอำนวยความสะดวกการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งประสานปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา ( $\bar{X} = 4.12$ , S.D. = 0.85) ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่า

รายการอื่นๆ คือ สนับสนุนพร้อมทั้งจัดหางบประมาณ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน. อำเภอน้ำโสม ( $\bar{X} = 3.85$ , S.D. = 0.97) และ สนับสนุนพร้อมทั้งจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม ( $\bar{X} = 3.85$ , S.D. = 1.00)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการปฏิบัติงาน (n = 220)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้นำชุมชนร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. อำเภอน้ำโสม	3.76	1.02	มาก
2. ผู้นำชุมชนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาชนในชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับ กศน. อำเภอน้ำโสม	3.94	0.88	มาก
3. ผู้นำชุมชนร่วมวางแผนทางการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน.อำเภอน้ำโสม	3.83	0.85	มาก
4. ผู้นำชุมชนลงพื้นที่ในหมู่บ้านร่วมกับครู กศน. เพื่อรับสมัครนักศึกษา	4.47	0.79	มาก
5. ผู้นำชุมชนร่วมจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษา	4.68	0.64	มากที่สุด
6. ผู้นำชุมชนร่วมพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อนำมาจัดการศึกษาในชุมชน	4.48	0.62	มาก
7. ผู้นำชุมชนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ของชุมชนในการจัดการศึกษา	4.50	0.80	มาก
8. ผู้นำชุมชนประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้เพื่อการบริการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาหาความรู้	4.56	0.75	มากที่สุด
9. ผู้นำชุมชนให้บริการแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อศึกษา ดูงานและจัดการเรียนรู้	4.54	0.75	มากที่สุด
10. ผู้นำชุมชนขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น	4.50	0.79	มาก
11. ผู้นำชุมชนร่วมแสดงความยินดีเมื่อโครงการ/กิจกรรม ที่เครือข่ายมีส่วนร่วมบรรลุวัตถุประสงค์	4.19	0.79	มาก
12. ผู้นำชุมชนร่วมสร้างวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	4.38	0.82	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
13. ผู้นำชุมชนร่วมดำเนินกิจกรรมของ กศน. โดยใช้ทรัพยากร/ แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	4.14	0.98	มาก
รวมเฉลี่ย	4.46	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในการมีส่วนร่วมด้านการ ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.46$ , S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณาแต่ละ รายการพบว่า ทุกรายการมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.76 ถึง 4.68) โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ร่วมจัดสรรทรัพยากร ในชุมชนเพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ( $\bar{X} = 4.68$ , S.D. = 0.64) ร่วมประชาสัมพันธ์ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการบริการ การจัดกิจกรรมทางการศึกษาหาความรู้ ( $\bar{X} = 4.56$ , S.D. = 0.75) และ ให้บริการแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนเพื่อศึกษา ดูงานและจัดการเรียนรู้ ( $\bar{X} = 4.54$ , S.D. = 0.75) ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่ารายการอื่นๆ คือ ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. อำเภอ น้ำโสม ( $\bar{X} = 3.76$ , S.D. = 1.02)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล (n = 220)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้นำชุมชนร่วมค้นหาปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดจากการจัด การศึกษา ให้กับประชาชนในชุมชน	3.65	1.03	มาก
2. ผู้นำชุมชนร่วมติดตามความพร้อม และความเหมาะสมของ บุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการ จัดการศึกษา ในชุมชน	3.75	1.00	มาก
3. ผู้นำชุมชนร่วมกำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและ การนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	3.59	1.07	มาก
4. ผู้นำชุมชนร่วมนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครู กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน และหมู่บ้าน	3.82	0.99	มาก
5. ผู้นำชุมชนร่วมกำกับติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา	3.70	1.01	มาก
6. ผู้นำชุมชนร่วมประเมินคุณภาพด้านผู้เรียนและผู้สอน ในการจัด การศึกษา	3.68	1.08	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ผู้นำชุมชนร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน	3.75	1.03	มาก
8. ผู้นำชุมชนร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน	3.84	1.07	มาก
9. ผู้นำชุมชนร่วมศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนและเครือข่ายต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.75	1.07	มาก
รวมเฉลี่ย	3.73	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี ในการมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.73$ , S.D. = 0.89) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.59 ถึง 3.84) โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน ( $\bar{X} = 3.84$ , S.D. = 1.07) ร่วมนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครู กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับครัวเรือนและหมู่บ้าน ( $\bar{X} = 3.82$ , S.D. = 0.99) และ ร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ( $\bar{X} = 3.75$ , S.D. = 1.03) ร่วมศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนและเครือข่ายต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ( $\bar{X} = 3.75$ , S.D. = 1.07) และร่วมติดตามความพร้อมและความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการศึกษาในชุมชน ( $\bar{X} = 3.75$ , S.D. = 1.00) ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่ารายการอื่นๆ คือ ร่วมกำกับติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยี และการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ( $\bar{X} = 3.59$ , S.D. = 1.07)

### ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามภูมิหลังของผู้นำชุมชน

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษาประเภทของผู้นำชุมชน และรายได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) จากนั้นเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำในการจัดการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่า t-test และ F-test ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังตารางที่ 4.7-4.14

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระดับ การศึกษา (n = 220)

รายการ	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (n = 191)			ระดับ ปวช./ปวส หรือ ปริญญาตรี หรือสูงกว่า (n = 29)			t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การมีส่วนร่วมด้าน การวางแผน	3.67	0.86	มาก	3.92	0.88	มาก	-1.44	.15
2. การมีส่วนร่วมด้าน การสนับสนุนทรัพยากร	4.00	0.60	มาก	4.24	0.59	มาก	-2.01	.45
3. การมีส่วนร่วมด้าน การปฏิบัติงาน	4.43	0.57	มาก	4.59	0.35	มาก	-1.41	.15
4. การมีส่วนร่วมด้าน การกำกับติดตามและ ประเมินผล	3.70	0.90	มาก	3.86	0.81	มาก	-0.92	.35
รวมเฉลี่ย	3.95	0.61	มาก	4.15	0.56	มาก	-1.68	.09

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.7 จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 3.95$ , S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเท่าๆ กัน ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.36 ถึง 4.43) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.43$ , S.D. = 0.57) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 4.00$ , S.D. = 0.60) ด้านการมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 3.70$ , S.D. = 0.90) และด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.67$ , S.D. = 0.86)

ในขณะที่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาในระดับ ปวช./ปวส. หรือปริญญาตรี หรือสูงกว่า มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 4.15$ , S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.86 ถึง 4.59) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.59$ , S.D. = 0.35) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 4.24$ , S.D. = 0.59) ด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.92$ , S.D. = 0.88) และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 3.86$ , S.D. = 0.81)

เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประเภทผู้นำชุมชน (n = 220)

รายการ	ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (กำนันและผู้ใหญ่บ้าน) (n = 84)			สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (n = 136)			t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
	1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	4.02	0.56	มาก	3.51	0.96		
2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร	4.43	0.33	มาก	3.78	0.61	มาก	10.08	.00**
3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน	4.74	0.13	มากที่สุด	4.28	0.63	มาก	8.10	.00**
4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล	4.10	0.68	มาก	3.49	0.92	ปานกลาง	5.67	.00**
รวมเฉลี่ย	4.32	0.35	มาก	3.76	0.63	มาก	8.33	.00**

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.9 จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 4.32$ , S.D. = 0.35) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 4.02 ถึง 4.74) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.74$ , S.D. = 0.13) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 4.43$ , S.D. = 0.33) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 4.10$ , S.D. = 0.68) และ ด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 4.02$ , S.D. = 0.56)

ในขณะที่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 3.76$ , S.D. = 0.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.49 ถึง 4.28) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อยดังนี้



ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.63$ ) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 3.78, S.D. = 0.61$ ) ด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.51, S.D. = 0.96$ ) และ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 3.49, S.D. = 0.92$ )

เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประเภทผู้นำชุมชน พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ประเภทผู้นำชุมชนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน โดยผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากกว่าผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน (n = 220)

รายการ	ไม่เกิน 10,000 บาท (n = 80)			10,001 -15,000 บาท (n = 69)			15,001 บาทขึ้นไป (n = 71)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมด้าน การวางแผน	3.88	0.89	มาก	3.30	0.86	ปาน กลาง	3.91	0.71	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้าน การสนับสนุน ทรัพยากร	4.15	0.57	มาก	3.76	0.65	มาก	4.17	0.53	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้าน การปฏิบัติงาน	4.48	0.40	มาก	4.39	0.51	มาก	4.50	0.73	มาก
4. การมีส่วนร่วมด้าน การกำกับติดตามและ ประเมินผล	3.86	0.88	มาก	3.28	0.90	ปาน กลาง	4.01	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย	4.09	0.59	มาก	3.68	0.59	มาก	4.15	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.8 จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.59$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.86 ถึง 4.48) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.40$ ) การสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.57$ ) ด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.88, S.D. = 0.89$ ) และ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.88$ )

ในขณะที่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 -15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 3.68$  , S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก เท่าๆกัน ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.28 ถึง 4.39) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.39$  , S.D. = 0.51) การสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 3.76$  , S.D. = 0.65) ด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.30$  , S.D. = 0.86) และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 3.28$  , S.D. = 0.90)

นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ระหว่าง 15,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ( $\bar{X} = 4.15$  , S.D.=0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  อยู่ระหว่าง 3.91 ถึง 4.50) โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.50$  , S.D.=0.73) การสนับสนุนทรัพยากร ( $\bar{X} = 4.17$  , S.D.=0.53) ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ( $\bar{X} = 4.01$  , S.D.=0.73) และด้านการวางแผน ( $\bar{X} = 3.91$  , S.D.=0.71)

ตารางที่ 4. 10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ (n = 220)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	16.97	8.48	12.44	.00**
	ภายในกลุ่ม	217	147.97	0.68		
	รวม	219	164.94			
2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร	ระหว่างกลุ่ม	2	7.63	3.81	11.16	.00**
	ภายในกลุ่ม	217	74.19	0.34		
	รวม	219	81.82			
3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.47	0.23	0.76	0.46
	ภายในกลุ่ม	217	67.45	0.31		
	รวม	219	67.93			
4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	20.62	10.31	14.53	.00**
	ภายในกลุ่ม	217	153.92	0.70		
	รวม	219	174.55			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2	9.11	4.55	13.66	.00**
	ภายในกลุ่ม	217	72.39	0.33		
	รวม	219	81.50			

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน ในด้านการวางแผน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร และด้านการกำกับติดตามประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4. 11 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม จำแนกตามรายได้ (n = 220)

การมีส่วนร่วมของผู้นำ ชุมชนในการจัด การศึกษา (ภาพรวม)	รายได้					
	ไม่เกิน 10,000 บาท (n = 80)		10,001 -15,000 บาท (n = 69)		15,001 บาทขึ้นไป (n = 71)	
	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig
ไม่เกิน 10,000 บาท	-	-	0.40	.00**	-0.05	.81
10,001 -15,000 บาท	- 0.40	.00**	-	-	- 0.46	.00**
15,001 บาทขึ้นไป	0.05	.81	0.46	.00**	-	-

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างจาก กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ 15,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในระดับน้อยกว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป

ทั้งนี้ ไม่พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผน จำแนกตามรายได้ (n = 220)

การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน	รายได้					
	ไม่เกิน 10,000 บาท (n = 80)		10,001 -15,000 บาท (n = 69)		15,001 บาทขึ้นไป (n = 71)	
	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig
ไม่เกิน 10,000 บาท	-	-	0.58	.00**	- 0.33	.96
10,001 -15,000 บาท	- 0.58	.00**	-	-	- 0.61	.00**
15,001 บาทขึ้นไป	0.33	.96	0.61	.00**	-	-

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ในด้านการวางแผนกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างจาก กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ 15,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผน ในระดับน้อยกว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,000 บาท และกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป

ทั้งนี้ ไม่พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการสนับสนุนทรัพยากร จำแนกตามรายได้ (n = 220)

การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร	รายได้					
	ไม่เกิน 10,000 บาท (n = 80)		10,001-15,000 บาท (n = 69)		15,001 บาทขึ้นไป (n = 71)	
	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig
ไม่เกิน 10,000 บาท	-	-	0.38	.00**	- 0.02	.96
10,001 -15,000 บาท	- 0.38	.00**	-	-	- 0.41	.00**
15,001 บาทขึ้นไป	0.02	.96	0.41	.00**	-	-

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ในด้านการสนับสนุนทรัพยากร กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างจาก กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ 15,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ในระดับ น้อยกว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป

ทั้งนี้ ไม่พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากรของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบรายค่าของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล จำแนกตามรายได้ ( n = 220)

การมีส่วนร่วมด้านการ นิเทศติดตามและ ประเมินผล	รายได้					
	ไม่เกิน 10,000 บาท ( n = 80)		10,001 -15,000 บาท ( n = 69)		15,001 บาทขึ้นไป ( n = 71)	
	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig	Mean Difference	sig
ไม่เกิน 10,000 บาท	-	-	0.57	.00**	- 0.15	.52
10,001 -15,000 บาท	- 0.57	.00**	-	-	- 0.72	.00**
15,001 บาทขึ้นไป	0.15	.52	0.72	.00**	-	-

\*\* มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ในด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี แตกต่างจาก กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ 15,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ในระดับน้อยกว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป

ทั้งนี้ ไม่พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

#### 1. สรุปการวิจัย

##### 1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามภูมิหลังของผู้นำชุมชน

##### 1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ทั้งที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและไม่ใช่มชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้นจำนวน 220 คน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 136 คน และผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 84 คน

1.2.2 **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

1.2.3 **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายทำการตอบแบบสอบถาม จำนวน 220 คน และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.4 **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัด

การศึกษา วิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำค่าที่คำนวณได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จำแนกตามภูมิภาคหลังของผู้นำชุมชน ใช้การทดสอบ ค่าสถิติ t-test (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พร้อมทั้งทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe

### 1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี ผลปรากฏดังนี้ ในภาพรวมผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมทุกด้านในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

สำหรับผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้านตามลำดับของกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีดังต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน พบว่า ในภาพรวมผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นๆ ได้แก่ ช่วยประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษา กศน. ในชุมชน ร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร่วมส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใหม่ๆ มาจัดการศึกษาในชุมชน ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ ร่วมจัดทำแผนการปฏิบัติงาน จัดการศึกษา และร่วมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา

2) การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร พบว่า ในภาพรวมผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นๆ ได้แก่ ร่วมหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชน ให้ข้อมูลความต้องการการศึกษาและข้อมูลชุมชนสำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งประสานปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ สนับสนุนพร้อมทั้งจัดหางบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน. อำเภอป่าสัก

3) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ในภาพรวมผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นๆ ได้แก่ ร่วมจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อใช้สำหรับจัดกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้เพื่อการบริการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาหาความรู้ ขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาของชุมชนในการจัดการศึกษา ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ ร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. อำเภอป่าสัก

4) การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล พบว่า ในภาพรวม ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยรายการที่ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่ารายการอื่นๆ ได้แก่ ร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับหมู่บ้าน ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึง ศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนและเครือข่ายต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนรายการที่มีส่วนร่วมน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ ร่วมค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชน

**1.3.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามภูมิหลังของผู้นำชุมชน** ทั้งในภาพรวมแต่ละด้าน ผลปรากฏดังนี้

1) **จำแนกตามระดับการศึกษา** การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2) **จำแนกตามประเภทของผู้นำ** การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประเภทผู้นำชุมชน พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ นั่นคือ ประเภทผู้นำชุมชนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากกว่าผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งภาพรวมและรายด้าน

3) **จำแนกตามรายได้** กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานีในภาพรวม แตกต่างจาก กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ 15,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

## 2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจต่อการนำมาอภิปรายผลดังนี้



**2.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี** พบว่า โดยภาพรวมผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของ กศน. ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เข้ามาร่วมจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการศึกษาของประชาชนอย่างหลากหลาย โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดให้สถานศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาชีพชาวบ้านและแหล่งวิทยาการในชุมชน มาสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการเร่งรัดการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนสามารถเข้าถึง การรับบริการได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม ตามนโยบายข้อที่ 1.3 นอกจากนี้ยังกำหนดให้ สถานศึกษามีการประสานเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบ และเน้นผลสัมฤทธิ์ เป็นเป้าหมายความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสถานศึกษาได้นำใช้ในการจัดการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558) ทั้งนี้การดำเนินการจัดการศึกษาดังกล่าว ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก ดัง สมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2554) ได้กล่าว การทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนกับบุคลากรภาครัฐ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน โดยร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ อันเป็นการส่งเสริมให้การจัดการศึกษา บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพ สิ่งที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้นำชุมชน ต้องเข้ามามีบทบาทในการร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เนื่องจากการเป็นผู้นำชุมชนในท้องถิ่น มีหน้าที่ประการหนึ่งคือการประสานการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือเพื่อให้เกิดการยอมรับจากคนในชุมชน

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาของ กศน. ยังมีหน่วยจัดการศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ระดับตำบล ซึ่งเรียกว่า กศน.ตำบล จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยแหล่งเรียนรู้ราคาถูก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนในชุมชน เพิ่มความสะดวกในการเดินทาง มาเข้าร่วมกิจกรรมและรับบริการ เป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมของคนในชุมชน โดยชุมชนจะมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553) โดย กศน.ตำบล มีหลักในการทำงานคือ ประสานชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงานและจัดการเรียนรู้โดยใช้ทุนของชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ แหล่งวิทยาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยประสานเครือข่ายในชุมชนและทุกภาคส่วน ร่วมจัดกิจกรรมที่ กศน.ตำบล ซึ่งบูรณาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การจัดตั้งให้ กศน.ตำบล เป็นศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยประจำตำบล ศูนย์ ICT ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประจำตำบล ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องมีคณะกรรมการดำเนินงานดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้นำชุมชน จะมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ในฐานะเป็นคณะกรรมการ กศน.ตำบล ซึ่งมีหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงาน กศน.ตำบล อันได้แก่ ร่วมประชุมวางแผนดำเนินงาน ร่วมจัดกิจกรรมแก่ประชาชนในพื้นที่ร่วมติดตามและสรุปผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ กศน.อำเภอเมืองน้ำโสม ที่ได้ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

ว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม, 2558) ดังนั้น การจัดกิจกรรมทางการศึกษา กศน. อำเภอ น้ำโสม ผู้บริหารจึงได้เชิญเครือข่ายผู้นำชุมชนในพื้นที่แต่ละตำบลมาร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเชิญร่วมเป็นเกียรติในการจัดกิจกรรม การเชิญเป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้ การขอความอนุเคราะห์ในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม กศน. ในหมู่บ้าน การขออนุเคราะห์ให้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจัดกิจกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดัง นัยนา ผลบุญ (2554) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ผู้บริหารควรประสานความร่วมมือหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากร ในชุมชนมาใช้จัดการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้นำชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่มากกว่าด้านอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนได้รับการประสานงาน และขอความอนุเคราะห์การจัดกิจกรรมจากสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ เพื่อประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาของ กศน. อำเภอ น้ำโสม ให้ประชาชนและชุมชนได้รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งนโยบายของสำนักงาน กศน. ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน เป็นเครือข่ายร่วมจัดกิจกรรมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2559) ส่งผลให้ผู้นำชุมชนและ กศน. อำเภอ น้ำโสม ร่วมจัดกิจกรรมการศึกษาด้านต่างๆ โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านของชุมชน มาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้นำชุมชนให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการศึกษาดูงาน การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการศึกษา รวมทั้งช่วยประสานปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน ร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชุมชนที่มีผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ได้ให้ความสำคัญ และร่วมปฏิบัติงานกับ กศน. อำเภอ น้ำโสม ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ เซรส และคณะ (2008 อ้างถึงใน วรณรรวี เจริญสุข, 2554) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะชุมชนที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง ชุมชนที่มีนโยบายการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ผู้นำจะให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษา และยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างจุดแข็งของเครือข่ายการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ กศน. อำเภอ น้ำโสม ยังได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาโดยมีเครือข่ายในการจัดกิจกรรม ในแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน รวมทั้งได้นำเสนอผลการปฏิบัติงานจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนและผู้นำชุมชนในที่ประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เสนอต่อนายอำเภอให้รับทราบทุกครั้งเพื่อสะท้อนให้ผู้นำชุมชนได้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาส่งผลให้ผู้นำชุมชนได้รับการชื่นชม ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกับ กศน. อำเภอ น้ำโสม ในการพัฒนา ยุกระดับการศึกษาประชาชนในอำเภอ น้ำโสม มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิดพรมจ้อย และคณะ (2550) กล่าวว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ภาคี

เครือข่ายได้แสดงผลความสำเร็จในการยกระดับการศึกษา มอบเกียรติบัตรยกย่องภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการศึกษา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาในทุกด้านจะอยู่ในระดับมาก แต่การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน และการติดตามและประเมินผล ยังอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่นๆ โดยการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ผู้นำมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยเฉพาะการร่วมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา การร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงาน การจัดการศึกษา และการร่วมกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการรับสมัครนักศึกษา ในส่วนด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งผู้นำมีส่วนร่วมในระดับน้อยกว่ารายการอื่น ได้แก่ การร่วมกำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา การร่วมค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชน และ การร่วมกำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงว่าผู้นำชุมชน บางส่วนยังไม่ได้เข้าร่วมในด้านการวางแผนปฏิบัติงานและด้านการกำกับติดตามประเมินผล ร่วมกับสถานศึกษาในระดับตำบล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะขาดความรู้และประสบการณ์ด้านดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากข้อมูลพื้นฐานที่ผู้นำส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมากถึงร้อยละ 86.82 ประกอบกับผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นนักลงมือปฏิบัติมากกว่าเป็นนักการศึกษา จึงมีความถนัดและชำนาญในการปฏิบัติงานมากกว่าการวางแผน และกำกับติดตามประเมินผล

ดังนั้น กศน. อำเภอโนนโฮม จึงควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ได้มีโอกาสในการร่วมจัดการศึกษาด้านการวางแผนปฏิบัติงานและด้านการกำกับติดตามประเมินผลให้มากขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะการที่ผู้นำชุมชนได้เข้ามาร่วมวางแผนการดำเนินงานและการกำกับติดตามประเมินผลจะทำให้ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของชุมชนนั้นด้วย และ ผู้นำชุมชนนั้นรู้ถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนเช่นกัน ทั้งนี้ สถานศึกษาควรจัดการประชุมสัมมนาร่วมกับผู้นำชุมชนเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการศึกษานอกระบบให้มากยิ่งขึ้น มีการรายงานผลการดำเนินงานจัดการศึกษาให้ผู้นำชุมชนทราบผ่านที่ประชุมประจำเดือน ผู้นำชุมชนในอำเภอโนนโฮมเป็นประจำทุกเดือน รวมทั้งเชิญผู้นำชุมชนมาร่วมเป็นเกียรติในการจัดกิจกรรมเพื่อร่วมชื่นชมยินดีในการจัดกิจกรรมการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแต่งตั้งผู้นำชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศกำกับการทำงาน กศน.ตำบล มากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ กศน. มากขึ้นได้ซึ่ง สมคิด พรหมจ้อยและคณะ (2550) เสนอว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมควรมีการผลักดันการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ด้วยการติดต่อประสานอย่างต่อเนื่อง จัดประชุมสัมมนาเครือข่าย รายงานผลการดำเนินงานแก่คณะกรรมการสถานศึกษา

**2.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนโฮม ได้จำแนกตามภูมิหลังของผู้นำชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทของผู้นำชุมชน พบว่า**

**2.2.1 การจำแนกตามระดับการศึกษา** พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่า การเข้ามาเป็นผู้นำชุมชนนั้น ต้องเกิดจากความตั้งใจที่จะอาสาและสมัครใจเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ปัญหา พัฒนา และตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ดังนั้นระดับการศึกษาจึงไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังสถาบันพระปกเกล้า (2552) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในเรื่องอื่นๆ

**2.2.2 การจำแนกตามประเภทผู้นำ** พบว่า ประเภทผู้นำชุมชนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากกว่าผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้ เนื่องจาก กำนันในแต่ละตำบล จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ของ กศน.ตำบล ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก ตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา กศน.ตำบล ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการประชุมวางแผนการดำเนินงาน การร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษา ตลอดจนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งผู้นำชุมชนที่เป็นกำนัน จะมีความเป็นนักพัฒนา เป็นผู้นำที่มีศักยภาพ กระตุ้นชาวบ้านให้มี ส่วนร่วมในกิจกรรมได้ดี ดัง ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) กล่าวถึง ปัจจัยด้านนักพัฒนา ผู้นำชุมชนต้องเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วม มีศักยภาพสามารถกระตุ้นให้ชาวบ้านร่วมงานพัฒนา มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธา ในทางกลับกัน ผู้นำชุมชนที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยกว่าผู้นำประเภทอื่นๆ เนื่องจากบทบาทของตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น จะเป็นการดำเนินการสนับสนุนเครือข่ายในการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตที่ตนเองรับผิดชอบการจะร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ต้องนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาเทศบาลตำบล ทำให้อำนาจการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ มีข้อจำกัด

**2.2.3 การจำแนกตามรายได้** พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และ กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมและรายด้าน มากกว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนที่มีรายได้น้อย สถานภาพทางเศรษฐกิจยังไม่มั่นคง จะเห็นโอกาสและประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ กศน. โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ให้แก่คนในชุมชน ซึ่งสามารถสร้างรายได้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนเองมีรายได้น้อยไม่สามารถสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมอย่างอื่นได้มากเท่าที่ควร จึงเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงานมากกว่าด้านอื่นๆ อีกทั้งเยาวชนในหมู่บ้านส่วนหนึ่งที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากฐานะที่ยากจน ได้มาสมัครเป็นนักศึกษา กศน.อำเภอน้ำโสม ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนจึงเป็นการส่งเสริมด้านการศึกษา และดูแลสมาชิกในชุมชนของตนเองอีกทางหนึ่งด้วย สอดคล้องกับ สุขพรรษา พะโรงรัมย์ (2556) กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยมีส่วนร่วมในการดำเนินไม่แตกต่างกัน เพราะมีแนวคิดและคาดหวังให้สถานศึกษาพัฒนาบุตรหลาน ให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ส่วนผู้นำชุมชนที่มีรายได้สูง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด เนื่องจาก ผู้ที่มีรายได้สูง ฐานะทางเศรษฐกิจดีแล้ว ไม่มีความกังวลในเรื่องการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ และยังสามารถที่จะร่วมจัดการศึกษาได้ในทุกๆ ด้าน โดยมากจะเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการ

ช่วยเหลือและส่งเสริมในการจัดกิจกรรมของกศน.อำเภอน้ำโสม เป็นอย่างดี ในส่วนของผู้นำชุมชนที่มีรายได้ปานกลางมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยกว่าผู้นำกลุ่มอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่ามีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่คงตัว ไม่ต้องดิ้นรนในการหาเลี้ยงครอบครัวมาก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับหน่วยงานของรัฐบาล จึงไม่ส่งผลกระทบต่อผู้นำกลุ่มนี้มากนัก อย่างไรก็ตาม กศน.อำเภอ น้ำโสม เป็นสถานศึกษาที่มีความผูกพันกันชุมชนมาช้านาน เพราะจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของชาวชุมชนในอำเภอ น้ำโสม จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องแก่ประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชนเรื่อยมา ผู้นำชุมชนจึงให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาโดยตลอด แต่จะมากหรือน้อยนั้น เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความเป็นอยู่และ รายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงแตกต่างกันไปด้วย

### 3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ น้ำโสม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการนำผลการวิจัยไปใช้ใน 3 ด้าน ดังนี้

#### 3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

##### 3.1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนถึงแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่พบว่าบางด้าน เช่น การวางแผนและการกำกับติดตามประเมินผล ยังต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมวางแผนและติดตามประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้รับรู้ข้อมูลปัญหา ความต้องการทางการศึกษาของชุมชน และนำมากำหนดเป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาในชุมชน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหรือที่ปรึกษาหน่วยจัดการศึกษาในระดับตำบล (กศน.ตำบล) เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานและติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมของ กศน. ในเขตพื้นที่ตำบล

##### 3.1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำกับติดตามประเมินผลน้อยกว่าด้านอื่นๆ นั้น บุคลากรในสถานศึกษาควรดึงผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น โดยการติดต่อประสานงานพบปะพูดคุยกับผู้นำชุมชนอยู่เสมอและควรหาโอกาสเชิญผู้อำนวยการชุมชนเข้าร่วมประชุมสัมมนาในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ กศน.ตำบล และสรุปผลการดำเนินงานประจำปีให้ผู้นำชุมชนได้รับทราบ รวมทั้งควรใช้ระบบสื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อประสานงานและรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อหาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการทางการศึกษาในชุมชน อันจะนำไปสู่การนำข้อมูลนั้นไปจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ตามลำดับต่อไป

### 3.1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้นำชุมชน

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ ผู้นำชุมชนควรมีการติดต่อประสานงาน พบปะพูดคุยกับครู กศน. ตำบล ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงสิ้นปีงบประมาณเพื่อแจ้งปัญหา ความต้องการทางการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมและพัฒนาการศึกษาในชุมชนตามลำดับ นอกจากนี้หากได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษายังสามารถติดตามผลการดำเนินงานของครู กศน. ตำบล ในพื้นที่และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานในโอกาสต่อไปได้

### 3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

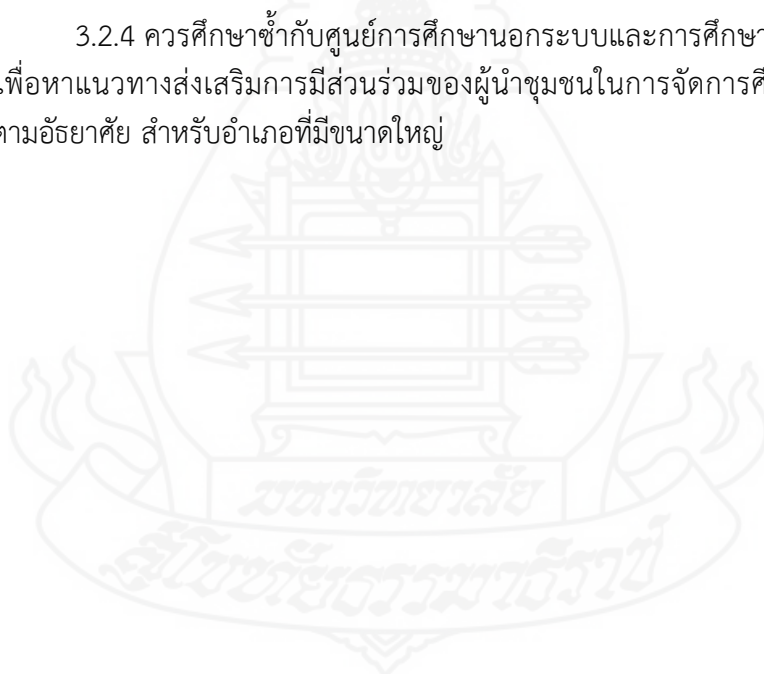
การศึกษาในโอกาสต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.2.1 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับประสิทธิผลขององค์กร

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2.4 ควรศึกษาซ้ำกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอข้างเคียง เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับอำเภอที่มีขนาดใหญ่



บรรณานุกรม



## บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2548). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรสตรีในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะ พสม. กองวิจัยและประเมินผล: กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- \_\_\_\_\_. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). คู่มือการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2525). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยสิทธิ์ ภูภิรมย์ขวัญ. (2547). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมการชุมชนในการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชาลัน คุณหลวง. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดุสิต เวชกิจ. (2535). การมีส่วนร่วมของประชาชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการป่าไม้ชุมชนในการจัดการป่าไม้ชุมชน. นนทบุรี: สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีระยุทธ สุตเสมอใจ (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก อำเภอศรีษะเกษ จังหวัดสุโขทัย. (ภาคินพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- นงชนก ตุ่มฉาย. (2546). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นรา สมประสงค์. (2554). การจูงใจและการติดต่อสื่อสาร. ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. หน่วยที่ 8. (พิมพ์ครั้งที่2). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.



- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัยนา ผลบุญ. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 18*. (งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่มที่ 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุญสม เศรษฐ์โอฬารกิจ. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง: กรณีศึกษาตำบลบางขุนทอง จังหวัดนนทบุรี*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประยูร พุทธชาติ. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). *รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ปทุมธานี*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร, พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น, สหทัยา วิเศษ, จันทนา เบญจทรัพย์ และชลกาญจน์ อาซันนารี. (2546). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- มาลีรัตน์ สมตน. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนอัมพวาในการเข้ามาจัดการตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ยงยุทธ แฉงหอม. (2546). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เรืองยศ เวียงนนท์. (2553). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- วรรณรวี เจริญสุข. (2554). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
ของประชาชนในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญา  
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ. (2541). รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติ  
การศึกษาแห่งชาติ ประเด็นบทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ:  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2547). *คุณภาพในการบริการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม. (2558). *แผนปฏิบัติการประจำปี  
งบประมาณ 2558*. อุตรธานี: ม.ป.ท.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). *ทศวรรษ: ตัวชี้วัดการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ:  
สถาบันพระปกเกล้า.
- สมคิด พรหมจ้อย, สุมาลี สังข์ศรี และวราวิทย์ กิตติคุณศิริ. (2550). รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของ  
ภาคีเครือข่ายในการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานตาม Road Map กศน.  
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ. (2554). หลักการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. ใน  
*ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาและหลักการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*.  
หน่วยที่ 5. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมศักดิ์ นุ่มคล้าย. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร  
ส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี (พ.ศ.2557-2559)*.  
(การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานกพร. (2552). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:  
คณะรัฐมนตรีราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *คู่มือการปฏิบัติงานของผู้บริหาร  
โรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)  
ฉบับสรุป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ชุดฝึกผู้อบรมชุมชน*. กรุงเทพฯ: L.T.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553). *คู่มือปฏิบัติงานครู กศน.  
ตำบล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกศน.
- \_\_\_\_\_. (ม.ป.ป.). *ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ  
พ.ศ.2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกศน.
- \_\_\_\_\_. (ม.ป.ป.). *ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานกศน. ประจำปีงบประมาณ  
พ.ศ.2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกศน.

- สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์. (2554). แนวคิดร่วมสมัยทางการบริหาร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. หน่วยที่ 10. (พิมพ์ครั้งที่2). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- สุนิรัตน์ อุปพรรณ. (2558). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุพรรณษา พระโรมรัมย์. (2556). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี*. (งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุภาวดี สุวรรณสังข์. (2557). *แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้รับบริการ ในอำเภออ่าวลึกจังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). *ปัญหาและแนวโน้มกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร*. หน่วยที่ 7. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *มนุษย์วิทยาสังคมกับการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุสรณ์ สุวรรณสทิศกร. (2529). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กสช. อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). *การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก





ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

### รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางนลินี ศรีสารคาม จันทร์ตรี  
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ  
 สถานที่ทำงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
 จังหวัดอุดรธานี  
 จังหวัดอุดรธานี 41000  
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาการศึกษาผู้ใหญ่  
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา รวม 20 ปี
2. ชื่อ นางสาวบังอร ดวงดุขดี  
 ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์  
 สถานที่ทำงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
 จังหวัดอุดรธานี  
 จังหวัดอุดรธานี 41000  
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาการศึกษาผู้ใหญ่  
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ศึกษานิเทศก์ 4 ปี
3. ชื่อ นางสาวกฤตวรรณ สรรพอาษา  
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ  
 สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไสม  
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาบริหารศึกษา  
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี  
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้บริหารสถานศึกษา 8 ปี

ภาคผนวก ข  
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย





แบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและ  
การศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบ  
และการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม  
จังหวัดอุดรธานี เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2  
ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา  
ตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัด  
อุดรธานี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากท่านเป็น  
อย่างดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

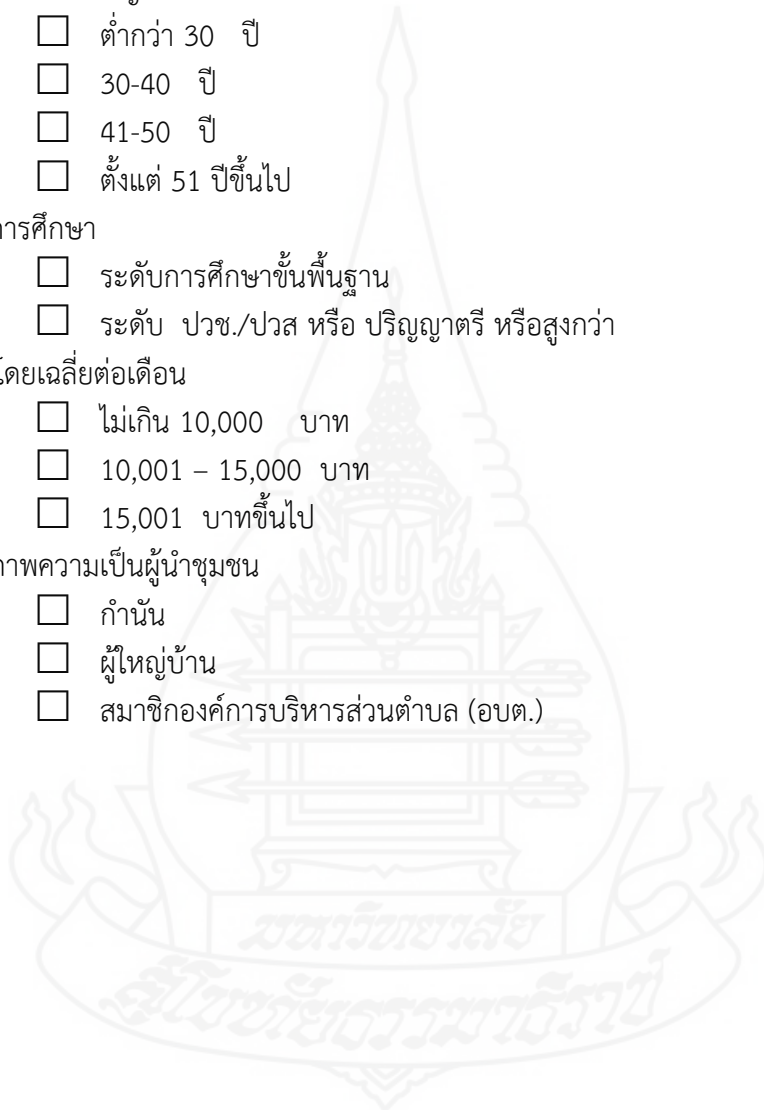
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง  
นายกิติโรจน์ ธาตุชัย  
นักศึกษาปริญญาโท  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช



ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ **ภูมิหลัง** ผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง  ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ  ชาย  
 หญิง
2. อายุ  ต่ำกว่า 30 ปี  
 30-40 ปี  
 41-50 ปี  
 ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา  
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
 ระดับ ปวช./ปวส หรือ ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
4. รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน  
 ไม่เกิน 10,000 บาท  
 10,001 – 15,000 บาท  
 15,001 บาทขึ้นไป
5. สถานภาพความเป็นผู้นำชุมชน  
 กำนัน  
 ผู้ใหญ่บ้าน  
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)



ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
 สังกัด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าโมก จังหวัดอุตรธานี  
 คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการ  
 ปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับมากที่สุด  
 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับมาก  
 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับปานกลาง  
 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับน้อย  
 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

#### ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	รายการ	ระดับความเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
<b>1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน</b>							
1	ผู้นำชุมชนร่วมวางแผนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย		✓				[ ]

**หมายเหตุ** จากตัวอย่างของแบบสอบถาม แสดงว่าผู้นำชุมชนเห็นด้วยในเรื่องการมีส่วนร่วมวางแผนจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในระดับมาก

ข้อที่	รายการ	ระดับความเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
<b>1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน</b>							
1	ท่านร่วมวางแผนและสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ						[ ]
2	ท่านร่วมกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการรับสมัครนักศึกษา						[ ]
3	ท่านช่วยประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษากศน. ในชุมชน						[ ]
4	ท่านร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						[ ]
5	ท่านร่วมจัดทำแผนการปฏิบัติงานการจัดการศึกษา						[ ]
6	ท่านร่วมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา						[ ]
7	ท่านร่วมระบุกิจกรรมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						[ ]
8	ท่านร่วมวิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้านในการจัดการศึกษาของ กศน. อำเภอ น้ำโสม						[ ]
9	ท่านร่วมสำรวจและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชนเพื่อการศึกษาดูงานและการจัดการเรียนรู้						[ ]
10	ท่านร่วมกำหนดจุดเน้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับภาคีเครือข่าย						[ ]
11	ท่านช่วยสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาร่วมกับ กศน.						[ ]
12	ท่านร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล						[ ]
13	ท่านส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใหม่ๆ มาใช้จัดการศึกษาในชุมชน						[ ]

ข้อที่	รายการ	ระดับความเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
<b>2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนทรัพยากร</b>							
14	ท่านอำนวยความสะดวกในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน						[ ]
15	ท่านสนับสนุนพร้อมทั้งจัดหางบประมาณ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน. อำเภอน้ำโสม						[ ]
16	ท่านสนับสนุนพร้อมทั้งจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน. อำเภอน้ำโสม						[ ]
17	ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา						[ ]
18	ท่านให้ความอนุเคราะห์อาคารและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน						[ ]
19	ท่านอำนวยความสะดวกการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งประสานปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา						[ ]
20	ท่านนำประชาชนเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน						[ ]
21	ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่โดยใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญา						[ ]
22	ท่านให้ข้อมูลความต้องการศึกษาและข้อมูลชุมชน สำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้						[ ]
23	ท่านร่วมหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาในชุมชน						[ ]
<b>3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน</b>							
24	ท่านร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน.อำเภอน้ำโสม						[ ]
25	ท่านร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาชนในชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับ กศน.อำเภอน้ำโสม						[ ]

ข้อที่	รายการ	ระดับความเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
<b>3. การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน (ต่อ)</b>							
26	ท่านร่วมวางแผนทางการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน.อำเภอnáโสม						[ ]
27	ท่านลงพื้นที่ในหมู่บ้านร่วมกับครู กศน. เพื่อรับสมัครนักศึกษา						[ ]
28	ท่านร่วมจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษา						[ ]
29	ท่านร่วมพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อนำมาจัดการศึกษาในชุมชน						[ ]
30	ท่านส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาของชุมชนในการจัดการศึกษา						[ ]
31	ท่านประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้เพื่อการบริการการจัดกิจกรรมทางศึกษาหาความรู้						[ ]
32	ท่านให้บริการแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อศึกษาดูงานและจัดการเรียนรู้						[ ]
33	ท่านขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา เพิ่มมากขึ้น						[ ]
34	ท่านร่วมแสดงความยินดีเมื่อโครงการ/กิจกรรมที่เครือข่ายมีส่วนร่วมบรรลุวัตถุประสงค์						[ ]
35	ท่านร่วมสร้างวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล						[ ]
36	ท่านร่วมดำเนินกิจกรรมของ กศน. โดยใช้ทรัพยากร/แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด						[ ]
<b>4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล</b>							
37	ท่านร่วมค้นหาปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดจากการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชน						[ ]
38	ท่านร่วมติดตามความพร้อม และความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาในชุมชน						[ ]

ข้อที่	รายการ	ระดับความเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
<b>4. การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล (ต่อ)</b>							
39	ท่านร่วมกำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา						[ ]
40	ท่านร่วมนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครู กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน และหมู่บ้าน						[ ]
41	ท่านร่วมกำกับติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา						[ ]
42	ท่านร่วมประเมินคุณภาพด้านผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการศึกษา						[ ]
43	ท่านร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน						[ ]
44	ท่านร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน						[ ]
45	ท่านร่วมศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนและเครือข่าย ต่อการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา						[ ]

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

กิติโรจน์ ชาติชัย

ผู้วิจัย



ภาคผนวก ค  
หนังสือประสานงาน



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางนลินี ศรีสารคาม จันทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าโมก จังหวัดอุตรธานี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษารแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๕๑๘๘๑





ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๖๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวบงอร ดวงดุขติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษาได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ตบว

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวกฤตวรรณ สรรพอาษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าโมก จังหวัดอุตรธานี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัยทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษาได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฑูลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๕๑๘๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/ ๔๙๗๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช  
ต่าบบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน นายอำเภอनाยุง

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับผู้นำชุมชนในเขตอำเภอนายุง โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ ถึง ๑๕ มกราคม ๒๕๖๐ ทั้งนี้จะมีให้เป็นการรบกวนเวลาปฏิบัติงานตามปกติของผู้นำชุมชน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้ผู้นำชุมชน ได้ทดลองเครื่องมือ ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๕-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายอำเภอน้ำโสม

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาดุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้นำชุมชน ในเขตอำเภอเมือง โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองแขง

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าโมก จังหวัดอุตรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ



(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๕-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๒๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลศรีสำราญ

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา  
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕  
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗  
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโสมเยี่ยม

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา  
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕  
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗  
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสามัคคี

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาตุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษาศา  
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วม  
ของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและ  
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอป่าโมก จังหวัดอุตรดิตถ์

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขต  
พื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์  
๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อ  
การวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณา  
จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา  
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕  
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗  
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑





ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านหมาก

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาดุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา  
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕  
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗  
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาดุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำใส จังหวัดอุตรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑



ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด  
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๖ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลนางัว

ด้วยนายกิติโรจน์ ธาดุชัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุตรธานี

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่บริการของท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๙-๕๕๔-๑๘๘๑

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม



ตารางการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหน้าโสม  
จังหวัดอุดรธานี

- เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็น และให้คะแนน ค่าคะแนนแปลผลดังนี้
  - +1 หมายถึง ข้อความมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
  - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
  - 1 หมายถึง ข้อความไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
2. คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

เมื่อ  $\sum R$  แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

เมื่อ N แทนจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำมาใช้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า IOC มีค่าอยู่  
ระหว่าง 0.6 – 1.00 ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 นำไปปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับนิยาม  
ศัพท์เฉพาะ หรือตัดทิ้ง

ตารางการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

ที่	แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม $=\sum R$	IOC $=R/N$	สรุป
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
<b>การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน</b>							
1	ท่านร่วมวางแผนและสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	ท่านร่วมกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการรับสมัครนักศึกษา	-1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	ท่านช่วยประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษา กศน. ในชุมชน	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
4	ท่านร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	0	2	1	ใช้ได้
5	ท่านร่วมจัดทำแผนการปฏิบัติงานการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	ท่านร่วมวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกับสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	ท่านร่วมระบุกิจกรรมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	ท่านร่วมวิเคราะห์ความต้องการใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้านในการจัดการศึกษาของ กศน. อำเภอหน้าโสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9	ท่านร่วมสำรวจและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนเพื่อการศึกษา ดูงานและการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ที่	แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม $=\sum R$	IOC $=R/N$	สรุป
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
10	ท่านร่วมกำหนดจุดเน้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับภาคีเครือข่าย	+1	+1	0	3	1	ใช้ได้
11	ท่านช่วยสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาร่วมกับกศน.	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	ท่านร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	ท่านส่งเสริมและร่วมพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
<b>การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร</b>							
14	ท่านอำนวยความสะดวกในการสำรวจความต้องการเรียนรู้ทางการศึกษาในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15	ท่านสนับสนุนพร้อมทั้งจัดหางบประมาณ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
16	ท่านสนับสนุนพร้อมทั้งจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ กศน.อำเภอน้ำโสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17	ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18	ท่านให้ความอนุเคราะห์อาคารและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้

ที่	แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม $=\sum R$	IOC $=R/N$	สรุป
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
19	ท่านอำนวยความสะดวกการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งประสานปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	ท่านนำประชาชนเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
21	ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่โดยใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22	ท่านให้ข้อมูลความต้องการศึกษาและข้อมูลชุมชน สำหรับการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
23	ท่านร่วมหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
<b>การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงาน</b>							
24	ท่านร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. อำเภอน้ำโสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
25	ท่านร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับ กศน. อำเภอน้ำโสม	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
26	ท่านร่วมวางแผนทางการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. อำเภอน้ำโสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
27	ท่านลงพื้นที่ในหมู่บ้านร่วมกับครู กศน. เพื่อรับสมัครนักศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้



ที่	แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม $=\sum R$	IOC $=R/N$	สรุป
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
28	ท่านร่วมจัดสรรทรัพยากรใน ชุมชนเพื่อใช้สำหรับการจัด กิจกรรมการศึกษา	+1	+1	0	2	0.66	ใช้ได้
29	ท่านร่วมพัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและนำมาใช้ในการ จัดการศึกษา	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
30	ท่านร่วมจัดกิจกรรม/โครงการ การจัดการศึกษาทุกประเภท รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาของชุมชน	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
31	ท่านประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ เพื่อการบริการจัดการกิจกรรม ทางการศึกษาหาความรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
32	ท่านให้บริการแหล่งเรียนรู้ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อ ศึกษาดูงานและจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
33	ท่านขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อ การศึกษาเพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
34	ท่านร่วมแสดงความยินดีเมื่อ โครงการ/กิจกรรมที่เครือข่ายมี ส่วนร่วมบรรลุวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
35	ท่านร่วมสร้างวัฒนธรรมการ ทำงานของสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
36	ท่านร่วมดำเนินกิจกรรมของ กศน. โดยใช้ทรัพยากร/แหล่ง เรียนรู้/ภูมิปัญญาให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ที่	แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม $=\sum R$	IOC $=R/N$	สรุป
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
<b>การมีส่วนร่วมด้านการกำกับติดตามและประเมินผล</b>							
37	ท่านร่วมวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษา	+1	0	+1	2	0.60	ใช้ได้
38	ท่านร่วมติดตามความพร้อมและความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาในชุมชน	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ไม่ได้
39	ท่านร่วมกำกับติดตามผลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
40	ท่านร่วมนิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของครู กศน. ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในระดับครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
41	ท่านร่วมกำกับติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
42	ท่านร่วมประเมินคุณภาพด้านผู้เรียน และผู้สอน	+1	+1	0	2	0.66	ใช้ได้
43	ท่านร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
44	ท่านร่วมศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการร่วมจัดการศึกษาของปราชญ์ชาวบ้าน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
45	ท่านร่วมศึกษาความพึงพอใจของคนในชุมชนและเครือข่ายต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้



**ภาคผนวก จ**

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

## ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

## Reliability

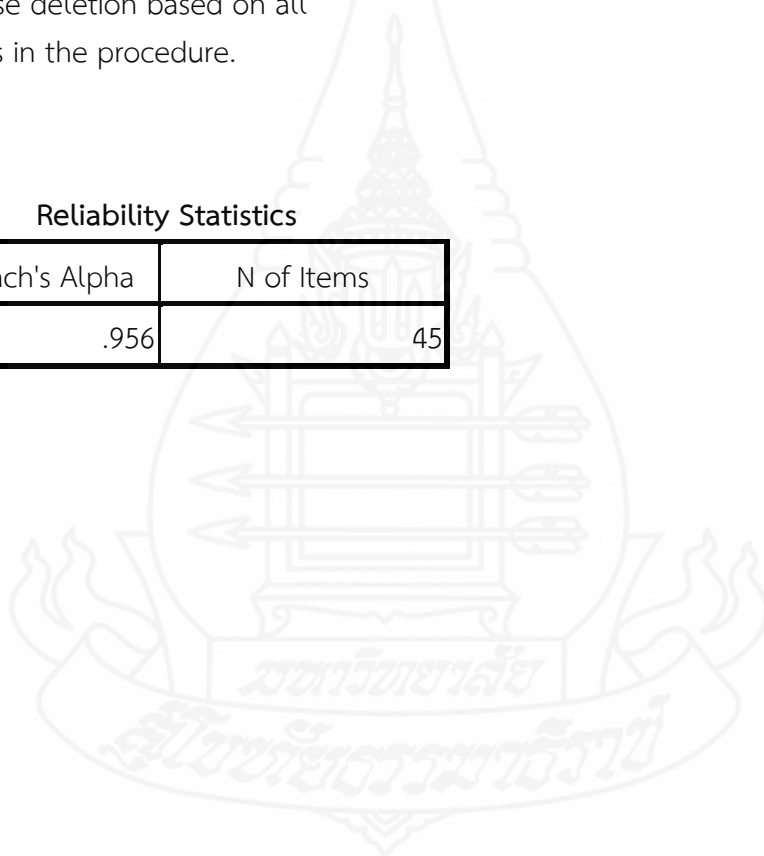
## Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded <sup>a</sup>	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

## Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.956	45



## Item-Total Statistic

ข้อคำถาม	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อที่ 1	157.87	577.982	.443	.955
ข้อที่ 2	157.83	568.833	.642	.954
ข้อที่ 3	157.30	586.424	.237	.957
ข้อที่ 4	157.60	569.076	.604	.954
ข้อที่ 5	158.03	571.895	.619	.954
ข้อที่ 6	158.03	565.964	.652	.954
ข้อที่ 7	158.13	572.878	.546	.955
ข้อที่ 8	157.80	567.407	.673	.954
ข้อที่ 9	157.90	579.472	.411	.955
ข้อที่ 10	157.77	572.323	.718	.954
ข้อที่ 11	157.53	567.775	.725	.954
ข้อที่ 12	157.90	570.438	.610	.954
ข้อที่ 13	157.53	573.706	.498	.955
ข้อที่ 14	157.00	592.276	.218	.956
ข้อที่ 15	158.30	566.148	.695	.954
ข้อที่ 16	158.27	567.513	.609	.954
ข้อที่ 17	158.27	575.168	.393	.956
ข้อที่ 18	157.17	593.316	.141	.957
ข้อที่ 19	157.30	595.390	.135	.956
ข้อที่ 20	157.27	579.789	.466	.955
ข้อที่ 21	157.80	565.131	.698	.954
ข้อที่ 22	157.63	579.757	.394	.956
ข้อที่ 23	157.67	576.782	.646	.954
ข้อที่ 24	157.67	570.851	.629	.954
ข้อที่ 25	157.63	571.620	.615	.954
ข้อที่ 26	157.80	566.786	.662	.954
ข้อที่ 27	157.53	566.051	.679	.954
ข้อที่ 28	157.83	569.316	.757	.954
ข้อที่ 29	157.70	580.286	.632	.955
ข้อที่ 30	157.43	588.323	.267	.956

ข้อคำถาม	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อที่ 31	157.17	579.592	.490	.955
ข้อที่ 32	157.37	577.620	.508	.955
ข้อที่ 33	157.57	564.875	.725	.954
ข้อที่ 34	157.43	561.771	.799	.953
ข้อที่ 35	157.50	567.845	.673	.954
ข้อที่ 36	157.50	579.500	.502	.955
ข้อที่ 37	157.53	567.499	.648	.954
ข้อที่ 38	158.23	578.737	.481	.955
ข้อที่ 39	158.13	574.671	.606	.955
ข้อที่ 40	158.10	565.472	.652	.954
ข้อที่ 41	158.03	573.275	.540	.955
ข้อที่ 42	158.00	574.207	.560	.955
ข้อที่ 43	157.83	569.109	.613	.954
ข้อที่ 44	157.50	564.052	.790	.953
ข้อที่ 45	157.80	575.062	.454	.955



## ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายกิติโรจน์ ธาตุชัย
วัน เดือน ปีเกิด	8 มีนาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา สถาบันราชภัฏอุดรธานี
สถานที่ทำงาน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่ง	ครู อันดับ (คศ.2)

